

LOVEC 7

glasilo Lovske zveze Slovenije

LOVEC

glasilo
Lovske zveze Slovenije,
revija za lovstvo

letnik LXIV., št. 7
julij — mali srpan 1981

Lovca izdaja Lovska zveza Slovenije.
Tiska ga Tiskarna »Jože Moškrič«
v Ljubljani.

UREDNIŠKI ODBOR:

Glavni urednik Jelo Gašperšič
Odgovorni urednik Boris Leskovic
Miha Adamič, Drago Bitenc, France
Cvenkel, Janez Černač, Vitomir
Mikuletič, Janko Perat, Ciril Štrumbelj,
Polona Terčelj, Veljko Varičak.

Lektor in korektor France Cvenkel
Lovec izide praviloma vsak mesec.

Prva številka letnika izide v začetku
leta, v januarju.

Ta številka je izšla v 21 300 izvodih.
Po mnenju Republiškega sekretariata
za kulturo in prosveto SRS, št. 421-2/72,
je LOVEC oproščen prometnega davka.

Letni prispevek zveze lovskih druženj
po članu lovske družine Lovski zvezi
Slovenije, v katerem je vračunana
naročnina za glasilo LOVEC za leto 1981,
je 450 din.

Za druge naročnike
je letna naročnina 360 din, za inozemstvo
600 din. Posamezen izvod revije je 30 din.
Naročnino je treba plačati vnaprej
na žiro račun Lovske zveze Slovenije.

Vse gradivo za objavo pošiljajte
Uredništvu glasila LOVEC,
Župančičeva 9 — p. p. 505,
61001 Ljubljana.
Telefon (061) 20 989.

Nenaročenih rokopisov in slik
ne vračamo.

Cene malim oglašom:
do 15 besed 100 din, od 15 do 25 besed
120 din, od 25 do 30 besed 250 din.
Za vsako nadaljnjo besedo 10 din.
Za člane lovskih organizacij
v SR Sloveniji velja polovična cena.

Male oglase je treba plačati vnaprej
na žiro račun

Lovske zveze Slovenije, Župančičeva 9,
Ljubljana: 50101-678-47158.

IZ VSEBINE:

Peter Šuler	220	Naloge lovske organizacije v srednjeročnem obdobju (Poročilo o 4. seji skupščine LZS)
Blaž Krže	221	Tesnejše sodelovanje s hrvaškimi lovske organizacijami
Vlado Jenko	222	Razmišljanje o lovske organizaciji in lovcih
Rafko Cajhen	226	Moje izkušnje s kroglo ABC
Republiška veterinarska uprava	228	Steklina na območju SR Slovenije (mesečno poročilo)
Avgust Ramšak	230	Kje iščemo obstreljeno divjad
Vojko Pirher	233	Kako pripravimo psa ptičarja na preizkušnjo naravnih zasnov
C. F.	234	Iz Pravilnika o ocenjevanju dela psov ptičarjev
Minka Gantar	236	Jutra ni zmotil strel
Po lovske svetu:	237	Lov in divjad v Luksemburgu — A. Krier
Lovska organizacija:	239	Ob obletnici razvitja prapora LD Hubelj — Ajdovščina — M. Ceket
Mladi pišejo:	240	
Jubilanti:	240	Šestdeset let Rada Čenčiča
Vprašanja — odgovori:	241	Kako nositi odlikovanja
Klub Diana:	242	
V spomin:	242	
Lovski oprtnik:	243	Sem že na vrsti? — A. Zupan
	246	Lovec — slikar samorastnik — M. Tavčar
Lovska kinologija:	247	Obvestilo veterinarske službe — B. Preinfalk

BARVNA SLIKA NA NASLOVNI STRANI:

Merjasec v poletni dlaki z vsemi telesnimi značilnostmi doraščajoče živali. Pravilna presoja pred strelom mora biti odgovorna naloga. Zadovoljiva izvršitev te naloge zahteva od lovca ustrezno strokovno znanje, saj je odstrel 3- do 5-letnega, trofejno še ne zrelega merjasca z vidika gojitve napačen. Posledica pogostih nepravilnih odstrellov je tudi, da med divjimi prašiči vsekakor primanjkuje doraščajočih in zrelih živali, kar ima vrsto negativnih učinkov, tudi bioloških.

Foto Leszek K. Sawicki, Diana

SLIKA NA DRUGI STRANI OVITKA — NA 218. STRANI LETNIKA LXIV:

Kakor da je zbral vso svojo lepoto za »ženitev« — za prsk...

Foto Janez Papež, Diana

Naloge lovske organizacije v srednjeročnem obdobju

Poročilo o 4. seji skupščine Lovske zveze Slovenije

Peter Šuler, tajnik skupščine LZS

V Ljubljani se je 27. 6. 1981 sestala skupščina Lovske zveze Slovenije na svoji 4. seji, ki jo je v odsotnosti njenega predsednika Lojzeta Briški-ja vodil podpredsednik Ivan Cvar. Na skupščini so bile s svojimi delegati zastopane vse zveze lovskih družin, razen Zveze lovskih družin Postojna, ki svoje delegacije na to sejo ni poslala.

Osrednja tema seje je bila obravnavanje tez izhodišč za delo Lovske zveze Slovenije in njenih organov v tem srednjeročnem obdobju. Teze je pripravilo predsedstvo skupščine, ki je menilo, da mora Lovska zveza Slovenije, oziroma njeni organi, imeti jasno orientacijo za svoje delo v obdobju, za katero so lovske družine že sprejele svoje petletne lovskogospodarske načrte. Jasna usmeritev za delo je še posebej pomembna v času, ko se pred organizacijo pojavlja vse več problemov, tako na področju gojitve divjadi kakor tudi na področju širšega uveljavljanja lovstva v naši družbi. Nesporno je namreč, da je v sedanjih pogojih dela mogoče doseči določen napredek le ob jasno zastavljenih ciljih in ob sprotne prilaganju sprejetih usmeritev razmeram, v katerih lovstvo dela.

Razumljivo je, da je osnovni poudarek v omenjenih tezah na problemih gojitve divjadi, kjer smo ostali pri temeljni zahtevi, da mora biti dejavnost lovskih organizacij usmerjena in podrejena zagotavljanju možnosti za uravnovešenost rastlinskega in živalskega sveta, kar mora ostati naša dolgoročna usmeritev. Tej osnovni usmeritvi so podrejene tudi druge predlagane naloge, kot so: podružbljanje lovstva ter njegovo širše vključevanje v proces družbenega planiranja, razvoj in delovanje lovskogojitvenih območij, razvoj raziskovalnega in strokovnega dela v lovstvu in notranje utrjevanje lovskih organizacij, predvsem lovskih družin kot temeljnih nosilcev nalog v lovstvu.

Predsedstvo je omenjene teze predložilo v razpravo z namenom, da skupščina predhodno preveri nji-

hovo primernost in odloči, ali so pripravljene tako, da jih je mogoče dati v javno razpravo po lovskih organizacijah. Po uvodni obrazložitvi k tezam, ki jo je podal predsednik izvršnega odbora skupščine Andrej Levičnik, v kateri je zlasti poudaril pomen in vlogo lovskogojitvenih območij ter lovske družine kot temeljne lovske organizacije, so delegati v obširni razpravi podprli predloženo gradivo ter predlagali tudi številne dopolnitve. V razpravi so posebej opozorili na nerešeni odnos med zvezo lovskih družin in lovskogojitvenim območjem, ki se mora v interesu krepitve učinkovitosti dela lovskih organizacij čimprej razrešiti.

Po razpravi so delegati sprejeli predložene teze s tem, da se dopolnijo s predlogi iz razprave in da se kot osnutek dokumenta dajo v razpravo vsem lovskim družinam. Po razpravi, ki bo trajala do jeseni, bo o tem gradivu skupščina LZS ponovno razpravljala in odločila o njegovem sprejemu.

V nadaljevanju seje je skupščina obravnavala predlog sprememb in

dopolnitev poslovnika skupščine Lovske zveze Slovenije. Spremembe in dopolnitve pomenijo predvsem usklajevanje z že sprejetimi dopolnitvami pravil Lovske zveze Slovenije ter se nanašajo predvsem na način odločanja v skupščini, na način dela svetov ter njihov odnos do skupščine in izvršnega odbora, kakor tudi na postopek sprejemanja samoupravnih sporazumov in dogovorov.

Delegati so zatem poslušali: poročilo o problemski konferenci SZDL Slovenije o društvi, ki ga je podal delegat LZS na tej konferenci Milan Batistič; poročilo Rada Pehačka o sejah predsedstva Lovske zveze Jugoslavije ter poročilo o urejanju nekaterih odprtih vprašanj z Lovsko zvezo Hrvatske ter o sodelovanju Lovske zveze Slovenije pri proslavi 100-letnice organiziranega hrvatskega lovstva.

Skupščina je posebej zavzeto obravnavala poročilo o stanju v Lovski družini Sinji vrh in o predlogu republiškega lovskega inšpektorja, da se tej lovski družini lovišče odvzame. Ugotovila je, da je glede na nevzdržne razmere v tej lovski družini treba, z energičnimi ukrepi Lovske zveze Slovenije in pristojnih organov občine Črnomelj, čimprej izkoreniniti ugotovljene nepravilnosti in doseči tako stanje, ki bo zagotavljalo, da bodo pri upravljanju lovišča in lovu divjadi tudi na tem območju spoštovali in izvajali zakonitosti, sprejete dogovore, načela demokratičnega odločanja in lovsko etiko. S tem namenom je skupščina LZS v celoti podprla dosedanje dejavnost predsedstva skupščine LZS in prizadevanja lovskega inšpektorja, da se razmere čimprej uredijo.

Končno je skupščina sklenila podeliti Zlatorogovo plaketo Tehniškemu muzeju Slovenije ob 30-letnici njegovega delovanja. Tovariša Draga Šumaka in Toneta Jernejčiča pa je skupščina odlikovala z redom za lovske zasluge I. stopnje za njuno dolgoletno in uspešno delo v lovskih organizacijah.

Srnjaček

Foto M. Langus

Tesnejše sodelovanje s hrvaškimi lovskimi organizacijami

Blaž Krže

Skupščina Lovske zveze Slovenije je na svoji 4. seji, 27. junija 1981, razpravljala tudi o sodelovanju obmejnih lovskih organizacij SR Slovenije in SR Hrvaške. Sprejela je poročilo o vsebini razgovorov med delegacijama obeh republiških lovskih zvez, ki so bili 9. aprila 1981 v Zagrebu, in soglasno potrdila poziv vsem obmejnim lovskim organizacijam (ki ga tudi objavljamo).

V prizadevanjih za učinkovitejše sodelovanje na področju varstva in gojitve divjadi je potrebno upoštevati tudi to, da nas s Hrvaško deli razmeroma dolgo mejno področje, saj s slovenske strani meji z njo kar 10 zvez lovskih družen in 2 lovski organizaciji združenega dela. Pri dosedanjem sodelovanju vsekakor nismo izkoristili vseh širokih možnosti. Predlog dogovora oz. samoupravnega sporazuma o enotnih lovskih dobah v obmejnem področju, ki je bil pred leti predlagan, zaradi objektivnih razlogov ni bil v celoti sprejet, delno tudi zato, ker je premalo upošteval naravne in druge posebnosti.

Pomembno izhodišče za vsestransko in široko sodelovanje so vsekakor lovne dobe. Največja razlika med lovni dobami je vsekakor pri raci mlakarici, ki jo na Hrvaškem lovijo do konca februarja. Predstavniki Lovske zveze Hrvaške so zagotovili vso pobudo in pomoč za spremembo te lovne dobe, ki naj bi bila po zgledu Slovenije do 15. januarja. Ni namreč novo spoznanje, da lov na raco mlakarico v februarju, v tako imenovanem »zaročnem« obdobju, odločilno negativno vpliva na gnezdenje oziroma prirastek.

Skupščina Lovske zveze Slovenije je soglasno potrdila tudi predlog svojega predsedstva o sodelovanju Lovske zveze Slovenije na razstavi »100-letnica organiziranega lovstva Hrvaške«, ki bo od 6. do 15. novembra v Zagrebu, pod pokroviteljstvom Mednarodnega sveta za lovstvo in ohranitev divjadi. Vsebinska zasnova slovenskega dela naj izhaja iz koncepta razstave »Narava — divjad — lovstvo, Ljubljana 1980«.

Vsem zvezam lovskih družen in lovskim družinam, ki mejijo s SR Hrvaško!

Delegaciji Lovske zveze Hrvaške in Lovske zveze Slovenije sta se sestali 9. aprila 1981 v Zagrebu, kjer sta med drugim proučili tudi sodelovanje obmejnih lovskih organizacij obeh republik.

Po zbranih podatkih je sodelovanje med pretežnim delom lovskih organizacij na obeh straneh dobro, vendar pa so na nekaterih področjih odprta vprašanja o lovskih dobah in mejah lovišč.

Delegaciji sta ugotovili, da so lovne dobe vprašanje zakonske ureditve, ter sklenili predlagati republiškim komitejema za kmetijstvo in gozdarstvo obeh republik, da uskladiata lovne dobe v obmejnem področju. Pri tem naj se še zlasti upoštevajo selilne vrste ptic, do katerih nas obvezuje tudi sprejeta mednarodna konvencija.

Delegaciji obeh republiških lovskih zvez menita, da do problemov pri sodelovanju prihaja tudi zaradi preslabega medsebojnega informiranja. Zaradi tega predlagata vsem obmejnim sosednjim lovskim organizacijam, da po prejemu tega pisma uresničijo pobudo o osnovanju skupnih delovnih

teles za medsebojno sodelovanje in spremljanje tega sodelovanja.

Obveznosti glede uskladitve lovskih dob, načinov lova in smotrnejšega varstva ter gojitve divjadi v obmejnih loviščih obeh republik so najvažnejše tam, kjer področja prehajajo eno v drugo. Naloge iz teh obveznosti morajo postati temelj sodelovanja lovcev obeh republik pri varovanju družbene dobrine — divjadi.

Na skupnih sestankih lovskih organizacij Hrvaške in Slovenije, ki upravljajo sosedna si lovišča, je potrebno ob obojestranskem razumevanju oblikovati enotne rešitve v vseh najvažnejših vprašanjih lovstva, še zlasti pri:

— načinih gojitve v mejnih področjih (ugotavljanje številčnosti in prirastka, vlaganja, ukrepi zoper divji lov in krivolov);

— načrtovanju in izvajanju odstrela divjadi tistih vrst, ki so predmet skupne gojitve (količina odstrela, starostna in spolna sestava, skupno ocenjevanje trofej);
— lovskih dobah na jelenjad, fazana, raco mlakarico, ter še na nekatere vrste divjadi, odvisno od pogostosti prehajanja iz lovišča v lovišče.

Velikega pomena so tudi navezovanje in krepitev lovsko-organizacijskih stikov ter sodelovanje pri raznih manifestacijah, kar vse prispeva k boljšemu spoznavanju, zbliževanju in tovarištvu mejnih lovskih organizacij ter krepitevi bratstva in enotnosti.

Vse oblike sodelovanja naj slovenske in hrvaške lovske organizacije opredelijo s samoupravnimi sporazumi, katerih izvajanje naj spremljajo skupni usklajevalni (koordinacijski) odbori, ki do konca leta 1981 o tem poročajo lovske zvezama obeh republik, kateri bi se, če bi bilo potrebno, vključili v razreševanje določenih vprašanj.

*Predsednik skupščine LZS:
Lojze Briški s. r.*

Razmišljanje o lovski organizaciji in lovcih

Vlado Jenko

Na kakšen način, s kakšnimi sredstvi in kdaj je dovoljeno loviti divjad posameznih vrst, nam podrobno in konkretno predpisuje Zakon o varstvu, gojitvi in lovu divjadi ter o upravljanju lovišč. Brez dvoma so nasploh vsi naši lovski predpisi usmerjeni k pglavitnemu cilju: varstvo in gojitev divjadi. Ta napisani in predpisani cilj pa s tem še ni sam po sebi zagotovljen. Stanje v lovišču mora biti že skrajno slabo, da se uporabijo kazenska določila in sankcije zakona zoper lovsko organizacijo, ki slabo upravlja lovišče. Dokaz temu je, da skoraj ni primera, da bi pristojne inšpekcijske službe ali občinski upravni organi storili kje kak korak oziroma uvedli postopek zoper upravljalca lovišča. Po vsem tem bi površen opazovalec sklepal, da je v vseh naših lovskih družinah vse v najlepšem redu in da si med seboj lahko le delimo lovsko priznanja in pohvale. No, na srečo v večini primerov takšno stanje dejansko tudi je! Poglejmo le naše skupne uspehe, ki so mnogim lovcem in lovskim organizacijam v naši državi in tudi zunaj nje kažipot k strokovnejšemu in bolj organiziranemu gospodarjenju z divjadjo in lovišči.

Vendar so med vsem tem dobrim primeri, ki zlasti krajevno mečejo slabo luč na našo lovsko organizacijo, še posebej na nekatere lovske družine. Korajžno moramo priznati, da izvajanje zakonskih lovskih predpisov le ni povsod takšno, kakršno naj bi bilo. Navedimo le nekaj najočitnejših primerov: strpnost glede uporabe nedovoljenih nabojev, glede nedovoljenih pogonov na parkljasto divjad, glede nedovoljenih načinov lova, lova v visokem snegu in lova z nepreizkušeni mi (PNZ) lovskimi psi, glede vznemirjanja divjadi z večkratnimi lovi v eni lovski sezoni v istem predelu lovišča, strpnost in neprizadetost pri delitvi in vnovčevanju uplenjene divjadi v nasprotju z zakonskimi predpisi. Dogaja se tudi, da lovske družine finančna sredstva uporabljajo

jo nenamensko, da pri plačevanju škod od divjadi niso pravične do oškodovancev itd. itd.

V Sloveniji lovske inšpekcije praktično nimamo, posebnih upravnih organov za lovstvo pri občinskih skupščinah tudi ne. Vendar bi bilo večkrat nujno in zelo koristno, da bi jih imeli, če pa ni niti enega niti drugega, smo pač lovci in lovske organizacije prepuščeni sami sebi in postavljeni v zelo samostojen položaj, kar nam nalaga velike obveznosti in odgovornosti. Večkrat radi izjavljamo, da nam je družba zaupala v gospodarjenje divjad in lovišča. Zaradi tega zaupanja pa družbena skupnost pričakuje in tudi zahteva od nas vsestransko, zakonito, odgovorno in samoupravno obnašanje.

Ne kličem vraga v hišo, ko govorim o lovski inšpekciji, ki je sedaj na terenu le »na papirju«, in o pomanjkanju ali sploh odsotnosti lovskostrokovno usposobljenih delavcev pri občinskih upravnih organih.

Zelo številne so dolžnosti in že dolgo veljavna »pravila obnašanja« lovcem, ki jih noben zakon, nobena uredba in noben predpis ne morejo do podrobnosti zajeti. Tu pa nastopijo upravljalci lovišč, da vse dolžnosti, ki niso napisane do črke, v vseh podrobnostih obdelajo ter uveljavljajo v praksi.

Vendar niti pravila lovske družine še ne sežejo dovolj globoko, da bi bil zagotovljen in dosežen v vseh podrobnostih naš smoter pri varstvu, gojitvi in lovu divjadi ter pri upravljanju lovišč.

Praksa je pokazala, da moramo imeti še kaj več napisanega in samoupravno sprejetega. Lovske družine imajo poleg pravil še precej drugih samoupravnih aktov. Med vsemi je najpomembnejši poslovnik.

Določila lovskega zakona so zaključena. Prav tako predpisi, izdani na podlagi zakona. Pravila lovske družine morajo imeti predpisano vsebino, razni samoupravni akti in pravilniki prav tako. Poslovnik lovske družine pa je praktično skoraj vsak

čas, gotovo pa enkrat letno, spremenjen ali dopolnjen samoupravni akt, s katerim si lovci samoupravno do podrobnosti določamo in odmerjamo društvene in osebne pravice ter dolžnosti.

Doslej je lahko vse lepo in prav. Kako pa je v lovskih družinah z zadevami, ki sicer niso napisane v nobenem aktu?

Včasih slišimo, da so v kaki lovski družini slabi odnosi med člani. Takšni odnosi so lahko zaradi zelo različnih vzrokov: zaradi samovoljnega prilaščanja raznih pravic posameznega člana ali skupine članov, zaradi starih ali novih osebnih razprtij, zaradi posebnih osebnih nagnjenj, zaradi značaja tega ali onega člana, zaradi prevelike strpnosti in popuščanja nekaterih ter zaradi preveč goreče doslednosti drugih itd.

Lovskim prekrškom in kaznivim dejanjem disciplinska sodišča lovskih družin največkrat še kar hitro pridejo do kraja, čeprav sta popustljivost in domačnost po načelu »bolje mir kakor prepir« tudi pri tem velikokrat prisotni.

Kako je z uveljavljanjem načel o strokovnosti in s sprejemanjem določenih nalog glede varstva in gojitve divjadi v lovskih družinah? Določene ukrepe o varstvu in gojitvi divjadi lahko predlagajo poedinci, izvršni odbor, sprejeti so pa navadno na sejah skupščine LD. Ali pa so sprejeti ukrepi resnično in vedno odraz strokovnosti? Ali so sprejeti ali odklonjeni le zaradi sposobnega prepričevanja predlagatelja? Sklepe sprejemamo enakopravno z glasovanjem in dviganjem rok starejših članov in pripravnikov, lovskih tehnikov, lovskih čuvajev in tudi članov, ki jim je bilo lovstvo del njihovega rednega šolanja na srednjih, višjih ali visokih šolah (gozdarji, veterinarji, biologi in drugi). Vidimo torej roke članov različnih stopenj izobrazbe, lovskih in življenjskih izkušenj. Če je resnično vsak v lovski družini sprejeti sklep rezultat vsestranske strokovnosti, ali le naključne sposobnosti

Vabita polje in log

Foto P. Adamič

predlagatelja ali odnosov med člani lovske družine, o tem lahko razpravljamo le »post festum«.

Daleč sem od tega, da bi zagovarjal ali predlagal čisti profesionalizem, zlasti v lovskih družinah še ne. Vendar naj bi o strokovnih zadevah v lovski družini le odločali strokovno usposobljeni člani z dolgoletno lovsko prakso, z lovskimi tečaji in šolami. Zakaj šolamo člana lovske družine za lovskega tehnika, kateremu naj bi bila priznana celo višja strokovna izobrazba, ko pa v lovski družini njegovo znanje največkrat sploh ne pride do veljave?! Neuveljavitev lovskih tehnikov v lovskih družinah je zadeva in problem sistema upravljanja lovišč lovskih družin, ne nazadnje tudi odsev osebnega prizadevanja in sposobnosti lovskega tehnika. Vendar kljub vsej osebni prizadevnosti in uveljavljanju lovski tehnik brez sistemske rešitve ne bo zavzel v lovski družini mesta, ki mu pripada. Na tem mestu naj le mimogrede omenim, da tudi v lovskogojitvenem območju ne bo uspehov, če ne bo profesionalnega (poklicnega) dela. Če je lovskogojitveno območje le

neka nova administrativno-statistična enota in mesto, kjer bomo urejali le odnose med različnimi uporabniki prostora, potem je bolje, da ga ni! Vse to v večini primerov namreč lahko uredimo tudi na področju zveze lovskih družin.

Imamo najnaprednejšo lovsko zakonodajo, imamo pravila, številne druge samoupravne interne akte. Četudi ima lovška družina poslovnik, ki vsestransko in v vseh podrobnostih predpisuje, česar drugi predpisi in akti ne vsebujejo, bodo še vedno uspehi lovske družine rezultat osebne prizadevnosti in čuta odgovornosti, lovske pravičnosti, lovske etike, lovskega tovarštva, osebne požrtvovalnosti ter lovske usposobljenosti vsakega posameznega člana lovske družine.

V lovski družini imamo veliko zapisanih, skoraj še več pa nenapisanih dolžnosti, da pokažemo svoj obraz. Mar bo tisti, ki ne izpolnjuje napisanih obveznosti, izpolnjeval nenapisane? Nikakor!

Lovec, ki na primer nima lovskega psa, pa ima vse možnosti, da bi psa, ki je lovski družini potreben, imel in vzdrževal, preklinja, ker mora od-

šteti iz svojega žepa nekaj dinarjev za kinologijo. Tak lovec je koristno ljubnež, v vsakem primeru pa skrajno nesramen in brezčuten izkoriščevalec sočlanov! Lovcu, ki mu moraš vsiliti knjigo Zlatorogove knjižnice ali kako drugo lovsko literaturo, je kaj malo mar, kako bo lovška družina umno gospodarila v lovišču. Odpor in pasivnost poedincev pri organiziranju različnih lovskih akcij in manifestacij, kot so na primer razstave, javna dela, vključevanje v dejavnost LO in DS ter v razne splošne družbenopolitične akcije, sta vredna vse obsodbe.

Kako naj bi lovška družina napredovala, kako naj bi koristila obstoju divjadi, če bi prevladovala odločitve takih članov, ki povsod iščejo le svojo korist in želijo uveljaviti le svoje samoljubno nagnjenje?

Ob vse večjem zanimanju občanov za članstvo v lovski organizaciji, ki sicer ne sme biti številčno omejeno, in ker nobenemu prosilcu ni napisano na čelu, kako se bo kot lovec obnašal, lovske vrste lahko napolnijo člani najrazličnejših stremljenj, pogledov in odnosov. Dogodi se, da uglednejši in javno

Veliko uplenjeno divjad vozimo, nosimo ali vlečemo vedno z glavo naprej! Prizor iz lovišča LD Kovor.
Foto F. Cvenkel

znan občan na krajevnem ali širšem področju stopi v lovske vrste. Sprejem v članstvo seveda ni noben problem. Pripravniško dobo nekako opravi, lovski izpit tudi, saj ga z lahkoto opravi vsak, ki je nekoliko nadpovprečno razgledan in »načitan«, če ima trohico smisla za varstvo okolja in narave, če ima morda tudi iz svojega poklicnega šolanja nekaj več znanja iz biologije in če žrtvuje nekaj ur za branje nekaj najvažnej-

ših desetih strani »Slovenskega lovskega priročnika«. Takšna je pač sedaj zahtevnost, da se opravi lovski izpit. Takega »uglednega« lovca seveda takoj vabijo na love na vse strani. Brez prakse in izkušenj, brez vednosti o lovskih običajih in šegah, tak »lovec« kvari in negativno vpliva na celotno lovsko družino, predvsem na mlajše lovce. Kam in kako položimo uplenjenega zajca po lovu, je zanj brez pomena. Če je kakšna

Lovca novinca lovci sprejmejo v zeleno bratovščino — ne v LD! — z lovskim krstom. Pogoji za »pripustitev« h krstu je uplenitev velike divjadi. Toda ponekod že krstijo za odstrel zajca, lisice itd. Toda, ali je uplenitev vedno redkejši male divjadi res upravičen razlog za spreminjanje tega starega lovskega običaja?

Foto D. Namestnik

razlika med levo in desno stranjo uplenjene divjadi, mu ni znano. Čez lovino, položeno v vrsti, stopa brez pomisleka in sramu. Kako se je obnašal prej na stojišču, ga k sreči nihče ni videl! Lovovodja in najbrž tudi nihče drug ga pred vsemi lovci javno ne bo pokaral in opozoril. Navzoči mlajši lovci si bodo ustvarili mišljenje, da napake, ki so jih opazili pri »uglednem« lovcu, le niso tako hude in jih bodo začeli delati še sami.

Vprašamo se, kako je mogoče, da se tak človek brez osnovnega znanja o lovskem vedenju prebije skozi pripravniško dobo. Saj mora vendar vsakdo imeti dva mentorja! Mentorja pripravnikom določi izvršni odbor LD, kar je po mojem mnenju povsem narobe. Mentorje v lovskih družinah naj bi na predlog izvršnega odbora LD določal za te zadeve pristojen organ pri področni zvezi lovskih družin (komisija ali svet za izobraževanje, izpitna komisija). Dogodi se pa, da zaradi komodnosti določijo pripravniku za mentorja kar njegovega soseda, četudi le-ta nima niti kaj več lovske prakse in znanja kakor sam lovski pripravnik.

Vsekakor spada k izobraženosti tudi obvladovanje posebne »lovske govornice« in lovskega izrazja. Vse manj je lovcev, ki se pogovarjajo in izražajo v tej govorici. Tako imenovana »lovska latinščina« pa nima mej, ko včasih lovci pretiravajo, napihujejo in olepšujejo v lovski družbi ali drugod svoja dejanska ali tudi izmišljena lovska doživetja.

Posebna lovska govorica in izrazi bogatijo naš jezik in so značilnost našega lovskega stanu. Naj navedem le nekaj primerov lovskega izražanja, ki je že precej v pozabi. Lovcu pri odhodu na lov nikdar ne zaželimo sreče, saj ne gre na tom-bolo ali srečolov, ampak gre merit svoje veščine s sposobnostmi divjadi. Zato lovcu želimo na primer dober pogled, veliko ognja, dober nalet, ravne cevi. Lovec ne ubije divjadi, temveč jo upleni, odstrelji, položi na dlako, skladi z drevesa. Če naboj ne vžge, pravimo, da je odpovedal, da je gluha, da je zatajil, lahko pa zataji tudi puška. Jati poljskih jerebic pravimo kita, skupini gamsov, jelenjadi, srnjadi trop, skupini več volkov pa krdelo. Srnjad boka, ne pa laja, kot često slišimo, srna in mladič pivkata, lisica pa laja ali kavka. Mesto, kjer je divjad stala ob strelu, je nastrel. Pes ptičar na-

kaže divjad s stojo. Če psi goniči glasno gonijo divjad, pravimo tudi, da zvonijo. Ko zajec dela ovinke, rečemo, da dela kljuke, če se pa usede na zadnje noge in se dvigne, pravimo, da je postavil, naredil možička. Ležišče zajca je lož in na ložu zajca ne streljamo. Če k lovcu na stojišču beži ali leti veliko ali malo divjadi, pravimo, da ima lovec dober ali slab nalet. Če psa pustimo na določenem mestu, smo ga odložili. Steze divjadi so stečine. Luknje, kjer žive lisice, so lisičine, jazbeci pa žive v jazbinah. Bela lisca na zadnjici srnjadi je okence ali tudi zrcalce. Večernemu letanju divjih rac in kljunačev pravimo sprelet. Če pristanejo divje race na vodi, pravimo, da so vpadle.

Psi jamarji so lahko izganjači, držači, daveži. Braki so lovski psi goniči, brakirji pa ljudje gonjači. Lovci ne pravimo, da je srna priskakljala na jasico zeleno, ampak da je srna izstopila na jaso. Divjad živi v prosti naravi. Tudi še ne odrt plen je divjad — uplenjena divjad. Ali pa vemo vsi, da je divjačina meso divjadi, ki je na primer doma v hladilniku ali kot pečenka na mizi?

To je le nekaj primerov našega bogatega in značilnega lovskega izražanja. Lovci imamo tudi številne stare šege, navade in običaje, ki prav tako ne bi smeli v pozabo. Omenim naj jih le nekaj! Vsekakor naj bi bil lovec svojemu stanu primerno in praktično oblečen! Na številnih skupnih lovih pa se pojavljajo včasih lovci, našemljeni na primer z džokejskimi kapami, s širokokrajnimi kavbojskimi klobuki, smučarskimi kapami in sploh s pokrivali za lovca smešnih oblik in barv. Lovski klobuk bi le moral ostati najprimernejšo pokrivalo! Ko smo že pri klobuku, je treba vedeti, ob kakšnih priložnostih in na kateri strani klobuka nosimo zeleno vejico. Ali vedo vsi lovci, da po lovske običaju veliko uplenjeno divjad vozimo, nosimo ali vlečemo vedno le z glavo naprej, da uplenjenega zajca držimo le za zadnje noge? Tudi uplenjeno ptico za noge. Če pa imamo zanke, jo obesimo za vrat. Odstreljeno ptico pa lahko nosimo tudi na vrvi, če ji le-to potegnemo skozi nosnici. Ranjenega zajca usmrtime z udarcem roke na zatilje. Ne pa s kopitom, polenom ali s treskanjem ob kamen ali deblo! Pernato divjad usmrtime s stiskom njenega prsnega koša s hrbtne

Sklep o našem enotnem lovske kroju, ki je bil sprejet na občnem zboru LZS leta 1953, je še vedno veljaven. Kasneje je bil spremenjen le v toliko, da je blago lahko tudi ustrezne zelene barve. Razprava med lovci je pokazala, da bi bilo treba lov. kroj »posodobiti«. Toda sklep o tem mora biti vsekakor v pristojnosti LZS, ne pa posamezne LD. LD Boč na Kozjaku predlaga kroj, ki ga vidimo na sliki desno. Sicer je pa posnetek s pobratenja LD Lenart v Slovenskih goricah in LD Boč na Kozjaku.

Foto J. Caf

strani pod perutmi, če po strelu še kaže znake življenja. Vedeti moramo, kaj je cvrček, ki sicer pripada tistemu, ki divjad iztrebi. Itd.

Kot gost na lovu na divje prašiče sem si drznil opozoriti mladega lovca, ki je uplenil divjega prašiča, naj ga iztrebi. Pa mi je odgovoril, da tega ne zna in da bo to že opravil mesar, ko bodo ustreljene prašiče pripeljali v dolino. Uplenjenemu prašiču je pa zatlačil v rilec smrekovih vej za zadnji grižljaj, ki mu sicer ne pripada!

Večina mladih lovcev misli, da mora po lovske nazdraviti s kozarcem v levici le zato, ker jih starejši lovci izzivajo, češ če se bodo zmotili, bodo morali plačati za »štēfan«. Od kod izvira ta običaj in o pomenu leve strani pri lovcu na splošno nimajo pojma.

Vse prej navedeno niso lovske vraže, kakor npr. tale: Če greš jutraj na lov in je prva oseba, ki jo srečaš, ženska, moraš ali trikrat pljuniti na levo stran ali pa se vrniti domov in ponovno stopiti čez prag, da ti bo ta dan naklonjena Diana. Vsekakor ne zavržimo tudi takšnih in podobnih lovskeh vraž, že zaradi tradicionalne šaljivosti in veselega razpoloženja! Tudi lovske latinščine ne! Vendar razlikujmo vraže od lovske običajev in navad!

Vsak lovec mora poznati obred lov-

skega pogreba, lovskega krsta, pozdrava lovini, mora poznati pomen in načine nošenja zelene vejice. Znati mora uplenjeni divjadi dati zadnji grižljaj. Vedeti mora tudi, kateri divjadi pripada zadnji grižljaj. Znati mora nositi lovske puško na levi rami s cevjo spredaj in navzgor. Vedeti mora, kdo je uplenitelj, če je več lovcev streljalo na isto uplenjeno divjad (prva krogla, zadnje šibre — pod določenimi pogoji). To seveda ni vse. Vse potrebno pa je v lovske priročniku!

Poglejmo tudi v tej luči naše delo in obnašanje! Poskušajmo dobro oceniti vsakega prosilca za sprejem v lovske družine, potrudimo se predvideti, kakšen bo njegov odnos do predpisanih zahtev v lovske organizaciji. Poglejmo, če se mladi lovci pravilno razvijajo in usmerjajo. Ta sestavek naj tudi spodbudi razmišljanja v lovske družinah, da bi tudi razreševanju teh zadev namenile ustrezno pozornost.

Moje izkušnje s kroglo ABC

Rafko Cajhen

Je dokočna ocena
že možna?

Lovskega naboja Hirtenberger s kroglo našega konstruktorja profesorja dr. Franceta Avčina, ki so ji naredili ime ABC (po angleškem »Avčin Bullet Cartridge«, kar pomeni »naboj z Avčino kroglo«), naši lovski javnosti vsekakor ni potrebno na novo predstavljati. Kot »avčinka« je sedaj poznana po vsej domovini. Ko pa se je nekako pred sedmimi leti pojavila na tržišču, najprej v kalibru 7 mm, je zaradi nekaterih presenetljivih izvirnih lastnosti takoj postala predmet živahnega zanimanja, napetega preizkušanja v zeleni praksi in seveda zavzetega razsodnega in — žal pogostokrat — tudi nerazsodnega vrednotenja. Ker je medtem »avčinka«, kot pač večina tehničnih novosti, že prebolela nekatere »otroške bolezni« in oblikovala svojo dokončno podobo ter se v mednarodnem prostoru več kot uspešno uveljavila zaradi svojih lastnosti, imamo lahko njeno razvojno pot za zaključeno.

Imel sem več priložnosti kakor večina drugih lovcev, spremljati razvojno pot te nove krogle in jo od vsega začetka tudi intenzivno ter načrtno preizkušati na strelišču, zlasti pa v lovski praksi. Prav tako sem imel vseskozi priložnost spremljati odstrelne rezultate iz več naših lovišč, predvsem iz največjega evropskega strnjenegega lovišča, našega Belja. Zato mi bodi dovoljeno, da poskusim prispevati tudi svoj delež k oblikovanju ocene o krogli ABC!

Nekaj doslej neznanih
zanimivosti

S pronicljivo razsodnostjo in z nemirnim, venomer iščočim duhom pravega znanstvenika je prof. Avčin kaj kmalu ugotovil bistvene pomanjkljivosti in slabosti pri lovskih krogelnih nabojih. Veliko število različnih »specialnih nabojev« z močno različno ciljno balistiko (tj. učinkom

na divjad) vnaša med navadne lovce pravcato zmešnjavo, ostali naboji, proglašeni kot vsestranski, pa so žal s krogli, ki delujejo na razno evropsko divjad in na razne razdalje močno različno, predvsem pa neenakomerno. Enako odličen kot teoretik in kot praktik si je prof. Avčin zastavil cilj, konstruirati kar se da univerzalno (vsestransko uporabno) kroglo, ki bi čim enakomerneje in učinkoviteje delovala na različno močno divjad, omogočala s »parnim, obojestranskim šokom« hitro, nebolečo usmeritev streljane divjadi ter dajala zanesljive izstrele z močnim krvnim sledom. O izhodiščnih ciljih in o nastajanju nove krogle smo lahko brali v preteklih letih v našem Lovcu. Zato želim tokrat posredovati le nekaj zanimivih dejstev, ki lovski javnosti niso znana.

Kot velikega idealista in ljubitelja Narave ter vsega življenja v njej prof. Avčina pri snovanju nove krogle ni vodila misel o komercialnem uspehu, temveč le želja, da bi dal lovstvu naboj, s katerim bi čim bolj zanesljivo in humano odstreljevali divjad. Ogromno časa, truda pa tudi lastnih sredstev je namenil novi krogli, temu »otroku svojih prizadevanj«, kot je sam nekoč dejal. Ko je krogla končno dovolj »dozorela«, jo je nemudoma ponudil v izdelavo naši domači tovarni. A doživel je isto bridko izkušnjo kot prenekateri naš domači izumitelj: na dve njegovi ponudbi tovariši v tovarni niso imeli niti za potrebno, da bi odgovorili. Zato je moral poskusiti v tujini. V Nemčiji so ponudbo odklonili s pripombo, da svojim krogli sami ne želijo ustvarjati konkurence. Nemec si pač komajda lahko misli, da bi lahko kaj tehnično pomembnega prišlo od zunaj, še zlasti ne z Balkana! Ko je nato prevzela proizvodnjo nove krogle ugledna, čez sto let stara avstrijska tovarna »Hirtenberger Patronenfabrik« in se je začela krogla presenetljivo uspešno uveljavljati tudi v Nemčiji, so morali spoznati svojo zmotno odločitev. Nadležne konkurence so se posku-

šali znebiti tako, da so razširjali med lovce vesti o nekaterih balističnih slabostih nove krogle, saj uspehov iz lovišč pač ni bilo mogoče zanikati. Tudi uradni atesti najuglednejšega nemškega balističnega inštituta DEVA so pokazali in potrdili, da se nova patrona ne le obnaša normalno, temveč da dosega celo tekmovalno preciznost! Vsa gonja v tujini je v hipu prenehala, saj bi se ob dejstvih nujno sprevrgla v reklamo...

In kako je bila nova krogla sprejeta pri nas? Roko na srce: nekako v krvi nam je, da radi prepogostokrat podvomimo v lastne dosežke in povzdignemo tuje. Ko se je bila npr. nekoč prej pri nas pojavila — sicer res dobra — ameriška krogla Nosler, ni dvignila nobenega prahu in ni sprožila nikakega nezaupanja. S kroglo ABC ni šlo vse tako gladko, čeprav je končno le prišla iz tujine. Morda smo ji zamerili, ker je uspeh slovenske pameti... Tovarna Hirtenberger, katere najbolj priznan naboj do tedaj je bil s kroglo Nosler, je medtem postavila naboj s kroglo ABC na nedvomno prvo mesto, čeprav še naprej izdeluje naboje s šestimi različnimi krogli, tudi z Noslerjevo.

Izkušnje s kroglo ABC

O leta 1969 dalje sem načrtno preizkušal naboje s krogli ABC. Bile so to krogle iz poskusne proizvodnje (prototipi ročne izdelave), iz tako imenovane nulte serije (izdelane že na tovarniških avtomatih) in seveda iz redne serijske proizvodnje. Zato so bili med njimi tudi naboji, ki še niso bili namenjeni tržišču. Kalibri so bili: 5,6 mm (.22 Hornet, 3 g, .222 Remington, 3,5 g), 6,2 mm (.243 Winchester, 6 g), 6,5 mm (6,5 × 57 R, 6,5 × 57, 7,9 g, 6,5 × 68, 7,9 g), 7 mm (7 × 65 R, 10,4 in 10 g), 7,62 mm (.30—06 Springfield, 11,5 g) in 8 mm (8 × 50 R, 8 × 68 S, 8 × 57 IS, vse 11 g). Na strelišču sem preizkušal preciznost zadetkov ter odpornost krogle

Krogli Nosler (levo) in ABC potem, ko sta opravili svoje delo v telesu košute. Medtem ko se druge krogle v živalskem telesu nesimetrično in nekontrolirano preoblikujejo, se razletijo in izgubijo do 70 % svoje prvotne mase, pa krogla ABC izgubi le 10 % svoje mase. Vedno se izoblikujejo štirje simetrični ostri noži, ki s približno 20 000 vrtljaji v sekundi (!) rezkajo vse ovire na svoji poti. Krogla desno (8 × 50 R ABC, 11 g) je bila prerezkala več zelo močnih kosti 140 kilogramske košute, med drugim tudi celoten ramenski sklep.

na ovire na strelni poti. Kar zadeva prvo, mi je šlo predvsem za ugotovitev, kako dobro »prebavljata« moji puški (.234 Winch., Steyr-Mannlicher, Model L, dolžina cevi 60 cm in bokarica 12 × 70-7 × 65 R, Borovnik, dolžina cevi 65 cm) krogle ABC. Povem naj le to, da sem dosegel raztrosni krog izpod 3 cm pri petih streljih na 100 m šele, ko sem uporabil naboje iz redne serije, poskusna in nulta serija je kazala še nekatere »otroške bolezni«.

Mnogo bolj zanimivi so bili primerjalni poskusi, kako je krogla ABC občutljiva na manjše in večje ovire na strelni poti, kot so trava, vejice in veje. Primerjava s krogami drugih vrst je pokazala presenetljivo odpornost »avčinke«. O tem sem pisal tudi v članku »Zum Verhalten der Jagdgeschosse auf Hindernissen«, ki ga je objavil »St. Hubertus«, št. 8/1979.

O svojih odstreljih divjadi sem skrbno sestavljal zapisnike z mnogimi podatki, kot so vrsta in teža divjadi, strelna razdalja, ovire na strelni

poti, lega zadetka, učinek krogle, izstrelna rana, krvni sled, obnašanje divjadi pred strelom in po njem, dolžina bega. Takih odstrellov z ABC je bilo 110. Za nepoklicnega lovca sicer kar lepo število, za stvarno statistično vrednotenje delovanja krogle pa vsekakor premalo. Vendar sem lahko že iz tega števila odstrellov izluščil značilne posebnosti in prednosti krogle ABC v primerjavi z drugimi krogami, ki sem jih do tedaj pretežno uporabljal (delni plašč z okroglo glavo, TIG, Starkmantel in Nosler). Moje ugotovitve se povsem ujemajo npr. z ugotovitvami poklicnih lovcev v lovišču Belje, do katerih so prišli na osnovi več tisoč odstrellov s kroglo ABC. Med mojo uplenjeno divjadjo je dejansko vsa naša divjad od šibke (lisice, jazbeci), prek srednje (divji prašiči, jelenjad) in najtežje (medved). Pri vseh so krogle praviloma dajale izstrel, tudi pri najtežji divjadi, na velike razdalje, ob neugodnih zadetkih (vzdolžni streli,

močne kosti) z relativno slabotnimi naboji. Strelni kanali so bili vedno premočrtni. Pri srnjadi tudi težji naboji (7 × 65 R ABC, 10 g in 30-06 ABC, 11,5 g) in na kratko strelno razdaljo niso delovali razbijaško, kar je povsem v nasprotju z izkušnjami z naboji TIG in Nosler, zlasti pa Starkmantel. Zame največjo moč je vsekakor potrdil odstrel 25 divjih prašičev, od mladiča do orjaškega merjasca, ki sem jih streljal na razne razdalje od 10 m do 180 m, na odprtem prostoru, še pogosteje v gozdu in grmičevju, z vsemi mogočimi in nemogočimi zadetki. Uporabljal sem naslednje naboje: 7 × 65 R, 10 g, 6,5 × 57 R, 7,9 g, 6,5 × 68, 7,9 g, 30-06, 11,5 g, 8 × 50 R, 11 g in 8 × 68 S, 11 g. Prav vsaka krogla je imela izstrel, tudi pri vzdolžnih streljih, najdaljši beg je bil 30 m, v poprečju pa manj kot 10 m! Prišlo ni do izgube (zastrelitve) niti enega samega kosa. Kaj takega si s krogami drugih vrst ne bi mogel niti približno zamisliti!

Pri 28 kosih uplenjene jelenjadi

(z enakimi naboji kakor na divje prašiče!) je bil najdaljši beg prav tako 30 m, večinoma pa le nekaj korakov. Pri tem so bili edini trije primeri, ko ni prišlo do izstrela. Vse tri krogle so bile iz poskusne serije. V dveh primerih je prišlo pri prodiranju krogle skozi telo do loma enega izmed štirih rožičkov (»rezkalnih nožev«) in krogla zaradi nesimetričnosti ni mogla več rezkati. Vzrok loma je bil v neustrezni sestavi tombaka oziroma v napačni geometriji krogle. V tretjem primeru pa je krogla, potem ko je prerezkala pri 140 kilogramski košuti močne kosti v ramenskem sklepu, rebro na vstopni strani, srce in še rebro na izstopni strani, obtičala neposredno pod kožo, kjer smo jo našli. Prikazuje jo fotografija! Krogla 11 g iz dokaj starinskega naboja

8 × 52 R za puško Steyr 95 (Geradzug-Mannlicher) preprosto ni imela več dovolj energije, da bi še izstopila. Košuta, streljana na razdaljo 80 m, je vsekakor obležala v ognju. Ob tem primeru velja mimogrede omeniti še dve zanimivosti. Neposredno, preden je krogla obtičala pod kožo, ko se je v vzdolžni smeri že skoraj povsem ustavila, si je bila še izrezkala lepo okroglo luknjo skozi rebro, kar ponovno potrjuje način njenega fizikalnega delovanja (glej članek F. Avčina »Delovanje krogle ABC z rezkanjem«, Lovec, februar 1981).

Za krogle ABC lahko ugotovimo tri najpomembnejše lastnosti:

1. Krogle imajo izredno prebojno moč in zanesljivo dajejo izstrele tudi v težkih pogojih. Izstrelne rane so okrogle, z ostrimi robovi brez

»zastavic« (se ne zapirajo!), s premerom 2,5 do 3-kratnega kalibra, kar daje izdaten krvni sled tudi pri neugodnih zadetkih.

2. Krogle ohranjajo v živalskem telesu svojo smer. Strelni kanali so premočrtni, čisti in cevaste oblike, kakor izrezkani, tudi če naleti krogla na močne kosti. Ta lastnost je zelo pomembna pri streljih na divjad pri vsakršni stoji, ko je treba zadostno poškodovati življenjsko pomembne organe (strelji zelo poševno od spredaj ali zadaj, strelji od zgoraj ali spodaj).

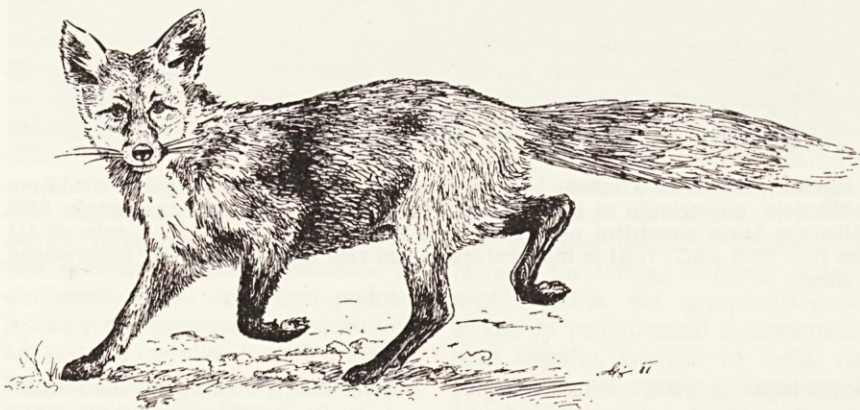
3. V primerjavi z drugimi krogami je krogla ABC zelo odporna na normalne, a tudi večje ovire vzdolž strelne poti. To je zelo pomembno pri streljih na delno zakrito divjad (pri nas praviloma na divje prašiče in ranjeno jelenjad). Pomembno pa je tudi glede varnosti pri lovu, saj se krogla ABC ne razleti ali odkloni v najrazličnejše smeri, da bi ogrožala lovce in divjad.

4. Delujejo mnogo manj razbijaško na živalsko telo kakor druge krogle, kar je pomembno zaradi čim manjših telesnih poškodb oziroma razvrednotenja divjačine ali trofeje (lisica, jazbec, volk itd.).

Te štiri lastnosti so za lovsko prakso bistvene in ločijo kroglo ABC od vseh drugih.

O izkušnjah naših poklicnih lovcev

Zadnjih sedem let sem imel priložnost spremljati in zbirati izkušnje poklicnih lovcev v naših obsežnih in bogatih loviščih, predvsem okrog Kočevja in v Belju. Zlasti Belje z letnim odstrelom okrog 4000 jelenjadi, divjih prašičev in srnjadi je neizčrpen vir izkušenj. Odkar so pred leti začeli dosledno uporabljati naboj Hirtenberger 7 × 64 ABC, 10 g, se je lovski uspeh bistveno povečal in s tem tudi izkupiček. Tamošnji poklicni lovci že povsem dobro vedo, kaj zmorejo s tem nabojem. Izgube divjadi pri gojitvenem odstrelu so sedaj zelo redke, pa še takrat je ponavadi vzrok človekova napaka. Kaj to gospodarsko pomeni, si lahko predstavljamo, če vemo, da je cena mesa enega kosa jelenjadi v poprečju 30 000 deviznih dinarjev! Krogla ABC jim bistveno lajša izvajanje letnega odstrela in kar po vrsti ni konec odličnih ocen uglednih in izkušenih lovcev o krogli ABC. To so lovci, ki so mnoga de-

Narisal Janez Mravlje

STEKLINA NA OBMOČJU SR SLOVENIJE

Od 16. 5. do 15. 6. 1981 so z območja 48 občin v naši republiki laboratorijsko preiskali glede stekline skupaj 908 trupel živali oz. njihovih delov: 587 lisic, 42 psov, 137 mačk, 3 govedi, 2 kokoši, 5 zajcev, 61 srn, 5 gamsov, 42 jazbecev, 1 dihurja, 8 kun, 7 podlasic, 3 ježe, 3 pižmovke in 3 ovce.

Virološki inštitut veterinarskega oddelka Biotehniške fakultete v Ljubljani je ugotovil steklino pri 126 živalih z območja naslednjih 20 občin: Celje (5 lisic, 1 mačka), Domžale (2 lisici), Idrija (6 lisic, 1 mačka), Kamnik (6 lisic, 1 srna), Kranj (3 lisice, 1 srna, 2 jazbeca, 1 jež), Laško (3 lisice), Logatec (2 lisici), Maribor (5 lisic, 1 srna), Nova Gorica (17 lisic, 1 mačka, 1 jazbec), Ptuj (1 lisica), Radlje (7 lisic, 1 jazbec), Radovljica (1 lisica, 1 jazbec), Ravne (2 lisici), Slovenska Bistrica (7 lisic, 1 jazbec), Slovenske Konjice (2 lisici), Škofja Loka (13 lisic, 1 mačka), Šmarje (7 lisic), Tolmin (8 lisic, 3 mačke), Zagorje (5 lisic) in Žalec (6 lisic, 1 jazbec).

Med bolnimi živalmi je bilo največ lisic — 85,70 %, domačih živali 5,56 % in ostalih živali 8,74 %.

Pričakovano zoževanje okuženega območja se torej nadaljuje, kar lahko prav gotovo pripisujemo tudi izvajanju sprejete odločitve o redčenju lisic.

Republiška veterinarska uprava

setletja preživel na lovu, kot so npr. Stevo Nemet, Antun Fogel, Joška Kištot in drugi.

Zelo strnjeno je povzel njihova mnenja ob mojem letošnjem obisku v Belju lovski referent na direkciji v Apatinu Branislav Mijić. Ta, po letih še ne ravno star, po lovskem stažu in izkušnjah pa dozorel, poklicno in čustveno povsem predan lovu, je povedal: »To, kar tukajšnji poklicni lovci neobhodno potrebujemo, je troje: prvič, močan krvni sled, saj smo brez njega ob slabih zadetkih — nas lovcev in gostov — povsem brez moči; drugič, čim večjo neobčutljivost krogle za ovire na njeni strelni poti, saj moramo po planu letno odstreliti po 4000 kosov praktično bolj ali manj zakrite divjadi; tretjič, ker smo prisiljeni streljati na divjad v vsakem položaju, mora krogla nujno ohraniti predvideno premočrtno pot skozi živalsko telo in doseči življenjsko važen organ. Samo krogla ABC vse to zmore. Iz izkušenj vem, kaj ji smem prisoditi. Ko z njo streljam tudi v zelo neugodnih razmerah, vsakič vem, da bom divjad tudi zanesljivo uplenil!«

Slučaj je hotel, da tovarna Hirtenberger zaradi vsesplošnega povpraševanja po nabojih ABC v letu 1980 ni mogla dobaviti Belju vseh 10 000 naročenih nabojev s kroglo ABC. Zato je poslala del nabojev s kroglo Nosler. In prav ta del pošiljke so prejeli poklicni lovci v Apatinu. »Razvajeni« s kroglo ABC v preteklih letih so, kot so mi povedali, doživeli marsikatero neprijetnost. Čeprav ameriško kroglo Nosler izmed ostalih še najbolj cenijo, pravijo, da je prepogostokrat brez izstrela, predvsem pa odpove že ob najmanjših ovirah.

Kmalu po tem razgovoru sem bil z lovcem Djurom Glumcem na lovu. Spuščal se je že mrak in še deževati je začelo, ko sva skoraj hkrati streljala na košuti iz tropa, ki sta za hip postali na preseki v gozdu. Strel na razdalja je znašala okoli 200 m. Nerodno je bilo le to, da je bilo vmes vejevje, nekako 50 m pred košutami. Toliko sva še lahko videla, da je po krajšem begu obležala ena košuta. Ker v tamkajšnjih razmerah nisem bil prepričan v svoj zadetek, sem vprašal spremljevalca, kateri od naju je zadel. Nasmehnil se je in menil, da za razliko od moje 8 × 50 R ABC njegova 7 × 64 Nosler verjetno ni zmogla ovir. »Sicer pa

Prvenstveno odstrelujemo B lanščake, zlasti gumbarje

Foto M. Bašelj

bova lahko to povsem točno ugotovila na nastrelu,« je menil. Z zanimanjem sem mu sledil. In res, pokazal mi je kot »izštancano« okroglo izstrelno rano, šel nato s kazalcem globoko vanjo in obtipal gladko izrezkan čist strelni kanal, rekoč: »Samo krogla ABC zmore tak učinek, druge, tudi Noslerjeva, pa tkivo le gnetejo in kosti drobijo. To tukaj je nedvomno delo vaše krogle!«

Z a k l j u č e k

K navedenim ugotovitvam pravzaprav ni več kaj dodati. Skupaj z našimi poklicnimi lovci se lahko le veselimo, da imamo tudi nepoklicni, amaterski lovci takšno kroglo.

Ali je s kroglo ABC dokončno uresničen sen o »univerzalni« krogli? Menim, da ni in tudi v bodočnosti ne bo niti univerzalnega kalibra niti univerzalnega naboja, ki bi povsem enako dobro deloval pri odstrelu divjadi vseh vrst. Še vedno je za šibko divjad, kot je srnjad, potreben lažji naboj, ki čim manj poškoduje tkivo, za težjo divjad tja do medveda pa je potreben precej močnejši naboj. Vendar, če se že kateri naboj vsaj približuje idealnemu, je temu vsekakor najbližji naboj s kroglo ABC, kajti zgradba te krogle omogoča potrebno »globinsko« delovanje v

trupu težje divjadi, hkrati pa ne razbija lažje divjadi. Če imamo v cevi naboj s kroglo ABC, potem lahko grobo računamo, da smo »razširili« kaliber svojega naboja vsaj za stopnjo navzgor in hkrati navzdol v primerjavi z drugimi naboji. Le v tem smislu lahko govorimo o večji univerzalnosti.

Nova krogla ABC, ta resnično naša »avčinka«, nikakor ni čudežna krogla! Namenjena je, kot tudi vse druge, odgovornim ljudem in pravičnim lovcem. In če jo bomo tako uporabljali, nam jamči kar najboljše lovne uspehe. To pa je prav tisto, za kar je bila konstruirana!

Kje iščemo obstreljeno divjad

(Za lovske pripravnike in druge mlade lovce)

Avgust Ramšak

Iskanju obstreljene divjadi bomo morali v bodoče nameniti še več pozornosti. Vsako leto namreč ostane v loviščih precej zastreljene nenajdene divjadi, kar pomeni precejšnjo izgubo za blagajne lovskih družin, da ne govorimo o mukah ranjene divjadi.

V mislih imam predvsem parkljasto divjad. Za uspeh pri iskanju obstreljene divjadi je potrebno predvsem poznati navade divjadi in strelne znake, ki jih zadeta žival nakaže ob strelu. O tem je veliko napisanega v knjigi Naš lov in v Slovenskem lovskem priročniku. Mlajšim lovcem je prva knjiga precej nepoznana, Slovenski lovski priročnik pa na straneh, kjer je opisano zasledovanje ranjene divjadi, radi površno preberejo. Prav zato sem se odločil, da napišem članek o iskanju obstreljene parkljaste divjadi.

Predeu pričnem z osnovno temo, ne morem mimo pristreljevanja risanic in preizkušanja strelskih sposobnosti lovcev, ki naj bi v lovni sezoni odstrelili parkljasto divjad. Vodstva LD morajo temu nameniti ustrezno pozornost! Nadalje je obvezno, da lovci za odstrel divjadi določenih vrst uporabljajo puške oz. naboje predpisanih kalibrov z ustrezno zadetno silo oz. težo krogle. Za odstrel jelenjadi in divjih prašičev je predpisan najmanjši kaliber oz. premer 6,9 mm in najmanjša teža krogle 9,7 g, za odstrel gamsa in muflona ne sme biti manjši kaliber oz. premer kakor 6,2 mm in teža krogle ne manjša kakor 6 g, za odstrel srnjadi pa kaliber oz. premer naboja ne manjši od 5,6 mm in teža krogle ne manjša od 3,2 g. (Glej izvršilne predpise Zakona o varstvu, gojitvi in lovu divjadi ter o upravljanju lovišč, Ur. list SRS, št. 7, od 31. 3. 1978, in LOVEC, št. 2 — maj 1978).

Po strelu nakaže divjad različne znake, odvisno od tega, kam je zadeta. Če žival obleži na mestu, je zadeta ali v glavo ali v vrat (predel vratnih vretenc) ali v hrbtenico ali v kolke.

Zadetek v noge (kosti nog) divjad nakaže tako, da klecne na tisto stran, na kateri ji je krogla zdrobila nogo. Pri tem včasih lahko celo pade, vendar se hitro dvigne in zbeži z opletajočo nogo. Ker je strel v nogo zelo boleč, včasih divjad ob zadetku tudi zaveka. Tudi če krogla živali zdrobi kosti obeh nog, navadno ne ostane na mestu. Z veliko naglico se mukoma zavleče v goščavo in se pritaji. Strel skozi pljuča in srce divjad naznači z visokim skokom in divjim begom. Neredko se pri tem zaleti v grm, drevo, celo v prepad se požene. Tak strel je smrten in žival navadno najdemo mrtvo nekaj metrov od nastrela. Strel skozi jetra včasih žival naznači tako, da zbeži v lahнем teku, dokler je bolečine in izguba krvi ne prisilijo, da se uleže. Pri strelu skozi ledvice navadno klecne z obehma zadnjima nogama. Ponavadi pade na mestu. Na mestu obleži divjad tudi pri strelu v prsni koš visoko pod hrbtenico. Po padcu le še nekoliko brca, nato se umiri. Divjad, zadeta v mehko, največkrat ne nakaže zadetka. Le redko skrivi hrbet, udari z zadnjima nogama in nekako zgrbljeno zbeži v kritje, kjer se uleže.

Veliko je tudi primerov, ko žival ne nakaže zadetka, čeprav je zadeta. Prav zaradi tega je dolžnost vsakega lovca, da gre po strelu obvezno pogledat na nastrel in dobro preišče okolico, če le ni morda kje kakega znaka obstrelitve. Šele, ko ugotovi, kam je krogla udarila glede na stojo živali, in se prepriča, da je zgrešil, lahko iskanje opusti. Važno je poudariti: Po vsakem strelu — na nastrel!

Včasih je zanimiv tudi oplazni strel ob rog ali v hrbtenični nastavek. Po takšnem strelu žival lahko v trenutku pade, nekaj časa leži, nato pa se dvigne in nekoliko pijano zbeži v kritje. Pri zadetku v rog je včasih v bližini odstreljen rog ali del rogovja (če krogla ni le oplazila). Pri strelu v hrbtenični nastavek na nastrelu s težavo najdemo dlako in kri.

Če že poznamo strelne znake, ki jih nakaže divjad ob zadetku, pa moramo razločevati tudi krvni sled, predvsem barvo krvi, ki jo najdemo. To nam je v veliko pomoč pri nadaljnjem iskanju obstreljene živali. Ne pozabimo tudi zalomiti sleda ranjene pobegle divjadi. Tako pravimo lovci, če na nastrelu zataknejo v tla zeleno vejico, nekako za lakot dolgo, in smer bega divjadi nakažemo z vejicami, položenimi s spodnjo stranjo navzgor in z debelci v smeri bega. Barva krvi nam pove, kam je bila žival zadeta, kako daleč naj bi še bežala in koliko časa približno lahko še živi.

Če najdemo sveže penasto kri svetlo oranžne barve, je to znak, da je bila žival zadeta v pljuča. Če je bila divjad zadeta v srce, najdemo na nastrelu temno rdečo kri, večkrat z mehurčki. Kri iz jeter je temno rjava. Strel v mehko nam izda vedno svetla vodena kri, pogosto pomešana z blatom živali oz. z zelenkasto vsebino vampa. Vsebinsko vampa nam izda tudi njen značilni duh. Če so prestreljeni le mišični deli telesa, je kri rdeča, brez pen. Pri visokem zadetku (visoko v telo) žival navadno na nastrelu ne pusti krvnih znakov (krvnega sledu). Včasih se tudi zgodi, da se premakne koža na rano in rano zapre. Predvsem pri divjih prašičih podkožno salo zapre rano. V takem primeru se na snegu pokaže le rahlo obarvana sokrvica, ki teče iz sveže rane. Krvni sled je pri takšnih zadetkih tem slabši, če žival beži navzgor, ker je močnejša notranja krvavitev v trebušno votlino. Podobno se dogaja pri zastrelitvi gamsov v jeseni, ko so tolsti in jim loj rano zapre. Na nastrelu najdemo lahko tudi drobce kosti, največkrat nožnih.

Lovca mora pri strelu dobro opazovati, posebno če ima strelni daljnogled, s katerim dostikrat lahko precej natančno ugotovi, kam je divjad zadel. Če pri strelu ne zamiži, kar je pogosta napaka mlajših lovcev, so mu znaki, ki jih ob strelu nakaže divjad, lahko v veliko pomoč.

Košuta na paši

Foto J. Černač, Diana

Nikoli ne pričnimo takoj po strelu zasledovati divjadi! Na mestu, od koder smo streljali, moramo počakati vsaj še 10 minut, čeprav je divjad padla »v ognju« (na mestu). Velikokrat se zgodi, da se sicer dobro zadeta divjad pred lovцем dvigne, zbere vse svoje moči in zbeži tako daleč in v tak kraj, kjer je lovec ne najde. Neznanski strah pred človekom divjad namreč žene tako daleč, da beži, vse dokler ji ne zmanjka zadnjih moči. Velikokrat je takšna, sicer dobro zadeta divjad, izgubljena tudi ob pomoči psa krvosledca.

Strel skozi jetra in druga prebavila je smrten, vendar divjad navadno ne pogine hitro. Hitro se uleže, vendar le, če ji ne sledimo. Navadno pogine šele čez uro ali dve, odvisno pač od učinka krogla. Skoraj noben strel v nožne mišice in kosti ni smrten, če ne nastopi zastrupitev. Tako ranjeno žival je težko najti. Trpi in hujša ter pogine navadno šele pozimi, ko v snegu ne more do hrane. Če ugotovimo, da se je tako ranjena žival zatekla v predel lovišča, ki ga lahko zapremo z nekaj lovci-strelci, je najbolje, če izvedemo pritisk in jo z dobro pomerenim strelom rešimo nadaljnjih muk.

Veliko lovcev trdi, da vsaka ranjena divjad vedno beži navzdol, kar pa popolnoma ne drži. Vedno je odvisno od tega, kam je žival zadeta in kakšne so okoliščine. Vsaka žival, ko je zadeta, je v nekakšnem šoku. Ne zaveda se, kaj se z njo dogaja. Nagon sproži potrebo po begu. Na begu pa ji narekuje, da se mora čim hitreje nekje skriti, pri-tajiti. Če se ni takoj oz. po nekaj korakih smrtno zadeta zrušila, se navadno v prvem kritju ustavi in prisluhne. Če je okoli nje vse mirno, se pogosto že uleže. Največkrat pa se počasi in previdno poda tja, od koder je prišla. Tam je namreč njen dom, tam je njeno zatočišče, tam se počuti varno in tam smrtno ranjena tudi pogine. Tako gre torej obstreljena divjad tudi navzgor, v strmino, če je njen dom v tisti smeri. Zaradi tega je zelo pomembno poznati lovišče, navade divjadi, poznati predele, ki jih uporablja divjad za kritje itd. Dobro je, če vemo, kje divjad počiva in kje se najraje zadržuje. To nam bo v veliko pomoč pri iskanju obstreljene divjadi.

Da je res tako, navajam nekaj primerov, ki sem jih doživel pri iskanju obstreljene divjadi.

Pred nekaj leti so prišli k nam na

srnjaka koroški Slovenci. Gost je streljal na srnjaka z bokarico kalibra 6,5 × 57. Uporabil je naboj z 9-gramsko kroglo z delnim plaščem. Srnjak je padel v ognju. Hitro so šli ponj, a se je pred lovci nena-doma dvignil in se z nekaj skoki pognal v hrib in na gozdno jaso, ki je vodila navzdol. Ker se je že no-čilo, so z iskanjem prenehali, zjutraj pa nadaljevali. Vendar srnjaka do devete ure niso našli. Na kraj dogodka sva prišla tudi midva s starejšino naše LD. Članu, ki je gosta vodil, sem naročil, naj gre s skupino lovcev nazaj gor v predel, od koder je srnjak prihajal na pašo. Čeprav neradi so me lovci vendarle ubogali in odšli. Ugovarjali so mi namreč, da je srnjak zbežal po jasi navzdol in da bi bilo brez smisla, če bi ga iskali zgoraj. In res. Že po nekaj minutah so srnjaka našli mrtvega, s strelom skozi jetra. Ležal je v redki podrasti, kakih štirideset korakov od nastrela. Ranjeni srnjak se je namreč v velikem loku vrnil na kraj, od koder je prejšnji večer prišel na pašo. Tam se je počutil varnega, tam je bil njegov dom.

Moj lovski tovariš Enan je v Beli peči streljal divjega prašiča, ob petih zjutraj. Zadeta žival je rahlo nakazala zadetek in se z vso silo

Zastreljenega srnjaka se je lotila lisica. Lovec, tvoja vest ti narekuje, da obstreljeno divjad poiščeš in rešiš muk!
Foto M. Mali

pognala navzdol, se zaletela v smreko, da ji je odbila veje pri tleh, oškrnila lubje z debela in zbežala v goščavo. Na nastrelu je bilo le nekaj kapljic krvi in po nekaj korakih krvnega sledu ni bilo več. Enan je iskanje prepustil meni, ker se mu je mudilo v službo. Po štirih urah sva z Enanovim sinom začela z iskanjem. V goščavi, kjer je prašič izgubil, je bilo polno svežih odtisov prašičjih parkljev, tako da je bilo iska-

nje res težko. Krvnega sledu seveda ni bilo. Edini up mi je preostal, da ga iščem še v smeri, od koder je prašič prišel. Odšla sva torej visoko v hrib nad prežo, iz katere je Enan streljal. Približno 300 m nad prežo na robu poseke, ki je bila že dokaj zaraščena, sva se usedla. Vreme je bilo mirno, brez vetra. Naenkrat opazim, da so se sredi poseke v grmu zamajale veje in visoke trave. Takoj nato se je vse umirilo. Vstal

sem in pripravil puško, moj spremljevalec pa je vzel v roke dolg kol. Počasi sva odšla v smer, kjer so se zamajale veje in trava. Ko je s kolom odmaknil vejevje in odgrnil travo, sva zagledala prašiča lanščaka, ki sva ga iskala. Previdno sva se mu približala in Enanov sin ga je dregnil. Ni več kazal življenja, bil je mrtev. Ker je bil še popolnoma topel, so morali biti premiki, ki sem jih opazil na vejevju in travi, njegovi poslednji znaki življenja. Rano je imel visoko tik pod hrbtenico, zato za seboj ni puščal krvnega sledu. Kri mu je odtekala v trebušno votlino, kar se je izkazalo tudi pri iztrebljenju.

Predlanskim, 3. novembra, sva s kolegom Enanom lovila v Polovcu. Na prežo sva sedla že zgodaj popoldne. Sneg, ki je prej le rahlo nalletaval, se je sprevrgel v snežni metež. Ko je sneg proti večeru prenehal, me je Enan opozoril, da v gozdu sliši hoditi jelenjad. Res, kmalu se je kakih 100 m pod prežo pokazal jelen, primeren za odstrel. Pomeril sem in sprožil. Jelen je z zadnjima nogama udaril ob tla in se v naslednjem trenutku z močnimi odrivoma pognal v grmovje. Ko sva prišla na nastrel, sva že po nekaj njegovih skokih ugotovila močan krvni sled na obeh straneh jelenovega tira.

Z iskanjem sva pričeli po petih urah. Seveda s svetilkama. Bilo pa je že dovolj snega, zato nama zasledovanje krvavečega jelena ni delalo težav. Sled naju je vodil najprej v jarek, potem po jarku in nadalje iz jarka v hrib, od koder je prišel na poseko pod prežo. Ko sva prišla do jelena, se je dvignil; vendar se je že po drugem skoku zrušil in obležal mrtev. Kroglja mu je prebila prsno kost, odprla prsno votlino in prebila sprednjo desno nogo. Tudi v tem primeru se je jelen vrnil tja, od koder je prišel, torej nazaj v hrib.

Opozoril sem na nekatere stvari, ki bi jih moral poznati vsak lovec, s katerimi bi si v določenih okoliščinah moral pomagati, če ne bi imel na voljo psa, veččega sledenja po krvnem sledu. Vsak lovec namreč nima možnosti, da bi imel, pa tudi ne, da bi si izposodil psa krvo-sledca. Zato bodo zlasti mladim lovcem te besede najbrž koristile. Vsekakor pa naj ima pri zasledovanju obstreljene divjadi prvo besedo pes, večč sledenja po krvnem sledu! Le v skrajni sili si pomagajmo sami!

Srečanje s kozorogom v triglavskem skalovju

Foto B. Bertoncely

Kako pripravimo psa ptičarja na preizkušnjo naravnih zasnov

Vojko Pirher, kinološki sodnik

Na preizkušnjah naravnih zasnov (PNZ) psov ptičarjev, ki so vsako leto spomladi, sem imel kot kinološki sodnik za delo ptičarjev priložnost videti veliko dobro pripravljenih in vodljivih psov. Videl pa sem precej tudi takšnih, ki so jih nevesči vodniki s svojimi prepogostimi in ob nepravem času izrečenimi povelji pokvarili. Ker takšnih vodnikov ni malo, sem se odločil, da napišem ta članek in z njim razrešim vsaj nekaj osnovnih vprašanj o vodenju oz. pripravljanju psa ptičarja na PNZ.

Osnovno pri vodenju v lovišču je, da psu omogočimo iskati proti vetru. Le tako bo lahko na primerno razdaljo hitro zaznal dah divjadi in obstal (stojal). Tako bo manj možnosti, da bi jo spodil. Do neke mere lahko pri psu tudi izboljšamo sistematičnost in hitrost iskanja. Če bo vodnik šel v smeri proti vetru, in pri tem spreminjal smer v levo in desno, bo pes — ki se ravna po vodniku — tudi iskal bolj sistematično levo in desno od vodnika.

Mnogo napak zagreše vodniki tudi takrat, ko pes divjad nakaže in obstane. Takrat mora vodnik na psa vplivati pomirjevalno. Če vidi, da je pes obstal, naj obstane tudi vodnik. Psa najlaže zadržimo v trdni stoji, če dobimo obvlada vajo »Dol«. Dovoliti mu sicer moramo, da »nateza« za premikajočo se divjadjo, vendar ga moramo pri vsakršnem pospeševanju hitrosti, ki bi lahko povzročila, da se divjad dvigne, umiriti s poveljem »dol!«.

Deset do petnajst mesecev starega psa še ne moremo oz. nam ga ne uspe naučiti, da bi brezhibno obvladal vajo »Dol«. Mnogi vodniki žal te vaje psa tudi ne uče. V ta namen si lahko pomagamo s primerno, vsaj 30 m dolgo vrvico, ki jo privežemo psu na ovratnico, da jo pri iskanju prosto vleče za seboj. V začetku ga bo sicer vrvica nekoliko ovirala, kmalu pa se ji bo privadil. Na bujneje obraslem terenu bo iskanje tudi nekoliko počasnejše. Ko pes, oprčen na takšni vrvici, divjad za-

zna in jo nakaže (za nekaj trenutkov postoji ali nateza), mora vodnik hitro prijeti za vrvico. Nakar se psu, ki svojega vodnika tedaj ne vidi, s poprijemanjem vrvice počasi približuje in ga miri s tihimi besedami. Ko se mu povsem približa, naj mu ukaže »sedi!« (če ne obvlada vaje »Dol«). Psa mora še nadalje hvaliti in miriti. Vodnik mora predvsem paziti, da divjadi, ki je pritisnjena nekje pred psom, ne spodi z govorjenjem ali s kretnjami. Divjad naj spodi vodnikov pomočnik, vodnik pa naj pazi, da bo pes ob skoku zajca oz. vzletu pernate divjadi miren, da bo vsaj sedel, če že ne ležal. Če je vodnik s psom v lovišču sam, je bolje, da divjadi pred psom ne dvigne. Psa naj pohvali, nato pa naj ga odvede nazaj, proč od divjadi.

Stoji ptičarju utrjujemo tudi tako, da se z oprčenim psom v ugodnem vetru, ki veje proti psu, vrnemo na mesto, kjer je pritajena (pritisnjena) divjad. Pes bo v tem primeru obstal še na večjo razdaljo do divjadi in njegova stoja bo še mirnejša in

Ano Prleški, preden je izročil plen svojemu vodniku

trdnjša. Vodnik pa mora biti pazljiv, natančno opazovati psa, da ugotovi, če je divjad še vedno na istem mestu oz. kam se je premaknila. Utrjevanje stoji »na prazno« je namreč napaka, ki se je pes, posebno tisti s slabšim nosom, kaj hitro priučil.

Na vztrajnost psa pri iskanju pa vodnik ne more bistveno vplivati. Gotovo pa bo iskal tisti pes vztrajneje, ki je v dobri lovski kondiciji in ki ga je vodnik bolj vodil v lovišče. Pri iskanju mora vodnik psa seveda spodbujati.

Na PNZ sodniki zahtevamo, da pes sledi zajca, ki ga ne vidi (izdeluje sled). Za najboljšo oceno mora tako slediti zajca okoli 300 m. Psa bomo torej vodili v predele, kjer je zajec pogost. Kdaj in v katerih predelih lovišča vodnik sme voditi psa, določa oz. bi moral določati poslovnik LD. Predeli, kjer pse šolamo, pa naj bodo takšni, kjer je divjadi največ, nikakor pa takšni, kjer divjadi ni.

Če vodnik opazi zajca, naj si predvsem zapomni smer, v katero je zajec zbežal. Pes naj zajca ne vidi, zato naj ga vodnik takoj, ko opazi zajca, odloži. Ko vodniku zajec izgine izpred oči, privede oprčenega psa na svež sled. Pes, ki ima primerno naravno zasnov, bo sled hitro »prijel« in ga »izdeloval«. Vodnik naj ga pri tem umirjeno spodbuja. Če sled izgubi, mu mora pomagati, da ga ponovno najde. Pri vajah v lovišču naj pes postopoma »izdeluje« vedno daljši sled. Med sledenjem ga pohvalimo in nagradimo. Najlepša nagrada za psa pa je, če zajca, ki ga je sledil, dvignemo, psa odvežemo z vrvico (slednega jermena) in mu pustimo, da ga glasno goni. S tem pa ne pretiravajmo, ker se nam lahko maščuje, kajti pes se lahko navadi strastno, nepopravljivo goniti divjad, zlasti zajca.

Na PNZ je opaziti malo streloplahih psov. Več je takšnih, ki pri strelu nekoliko skočijo, zaradi lovske strasti, da bi divjad čim prej prinesli

Nemški ostrodlaki ptičar — žimavec Ano Prleški stoji na jerebice
Vse tri foto v članku V. Pirher

vodniku. To pa nikakor ni napaka. Psa pričnemo navajati na streljanje s ploskanjem in udarjanjem s palico ob razne predmete, pozneje z malokalibrsko puško in s strašilno pištolo ter končno s šibrenico.

Streloplah pes bo ob strelu pobegnil od vodnika ali pa zaradi razburjenosti ne bo mogel nadaljevati z iskanjem. Tak pes PNZ uspešno ne opravi, izločen je tudi kot plemenjak. Psa, ki pa je le nekoliko občutljiv na strel, pa moremo »po-

praviti« z vztrajnim privajanjem na strel.

Kljub temu, da na PNZ ugotavljamo v glavnem le podedovane naravne zasnove, pa mora biti pes primerno vodljiv in ubogljiv. Tudi vodljivost je psu v večji ali manjši meri prirojena. Dokazuje jo, ko z veseljem reagira na vodnikove kretnje in povelja (išče in lovi za vodnika). Da pa bo pes tak, se mora vodnik čim več ukvarjati z njim. Pes in vodnik se morata čim bolje spoznati, kar je

Nemški kratkodlaki ptičar Held je na veliko razdaljo zaznal dah divjadi

najlaže v lovišču in na sprehodih že v prvi dobi vzgoje. Le tako se tudi navežeta eden na drugega.

Ubogljivosti pa moramo psa naučiti. Načine učenja in utrjevanja posameznih vaj podajajo vse boljše strokovne kinološke knjige. Glede učenja ubogljivosti naj poudarim le to, da mora biti vodnik vztrajen in dosleden. Pes vajo obvlada popolnoma šele takrat, ko jo na povelje brezhibno izvrši: v zaprtem prostoru, na dvorišču, v lovišču, ob najrazličnejših zapeljevalnih okoliščinah (prisotnost drugega psa, pok puške, bližina divjadi itd.).

S svojim prispevkom sem skušal opozoriti predvsem mlajše, še ne toliko izkušene vodnike, na kaj naj pazijo in kako naj pripravljajo mladega ptičarja na PNZ (preizkušnja naravnih zasnov). Pes z dobrimi zasnovami za lov bo ob pravilnem ravnanju lastnika (vodnika), upoštevajoč tudi to, kar sem v tem prispevku napisal, PNZ uspešno opravil. Vedeti pa je tudi treba, da ima pes včasih tudi slab dan in da ne pokaže vsega, kar bi sicer lahko. Toda sodnik mora oceniti le to, kar vidi.

IZ PRAVILNIKA O OCENJEVANJU DELA PSOV PTIČARJEV

(Pravilnik je sprejela Jugoslovanska kinološka zveza l. 1979)

Na preizkušnji naravnih zasnov (PNZ) ptičarjev se ugotovijo podedovane lastnosti psa za lov v okviru zahtev po posameznih pasmah. Uspešno opravljena PNZ je tudi pogoj za paritev oziroma plemenitev psa oziroma psice.

PNZ morajo ptičarji opraviti praviloma do zaključene starosti 18 mesecev.

Na PNZ kinološki sodniki pri psu ocenjujejo (sodijo): 1. voh, 2. iskanje, 3. stojo, 4. sekundiranje, 5. hitrost, 6. vztrajnost, 7. obnašanje ob strelu, 8. ubogljivost, 9. (prirojeno lastnost) sledenje neranjene divjadi (zajec).

Navodilo za ocenjevanje ptičarjev na preizkušnjah in tekmah:

1. voh

Temeljna vrednost lovskega psa je v sposobnosti njegovega voha (nosu). Pri ocenitvi voha (nosu) ptičarja je bistveno — razdalja, na katero pes zavoha (zazna) divjad in s kakšno sigurnostjo to nakaže. V prvi vrsti se to ugotavlja pri iskanju pernate divjadi. Pri ocenitvi sposobnosti voha (nosu) se zlasti upošteva: hitrost in način iskanja, drža glave, hitra ugotovitev ali je

divjad še na mestu, razlikovanje sledov ranjene in neranjene divjadi. Pri tem se upoštevajo podnebne razmere, zlasti veter (smer, jakost, spreminjanje smeri ipd.).

Pes pri iskanju divjadi ne sme spuščati nosu k tlom. Ptičar, ki išče sledove divjadi po tleh, ni primeren za razplod.

2. iskanje

Iskanje naj bo prizadevno in načrtno. Ptičar naj išče živahno, z zagonom, razumno, stilno lepo in z visokim nosom, tako da prestreza zračno strujo. Najbolje je, da pes išče levo in desno pred vodnikom tako, da se vedno obrne v levo ali desno smer, še preden pride izven dometa vodnikove puške. Vendar naj se pes ne vrača k vodniku, temveč naj išče v smeri vodnikovega premikanja. Iskanje ne sme biti divje, pač pa hitro in vztrajno. Pes se na ravnem terenu ne sme skrivati v raznih naravnih kritjih in se mora na poziv vodnika vedno odzvati.

Posebno se ceni, če pes pri neustrezni smeri vetra sam preusmeri iskanje proti vetru, ali če je dojemljiv, da ga vodnik usmeri k iskanju v smeri vetra.

Pes mora teren povsem preiskati. Preskakovanje pritisnjene divjadi, zlasti pernate, je težka napaka, zaradi katere je na tekmi pes lahko izločen.

Ptičar, ki išče počasi in neustrezno široko, ne more dobiti I. niti II. ocene.

3. stoja

Kadar pes najde divjad, ki čvrsto drži (je pritajena), mora pred njo tako dolgo stati ali ležati, da se mu vodnik od zadaj mirno približa in mu da novo povelje.

Odrasel pes mora imeti sigurno, čvrsto in stilno lepo stoji.

Paziti je treba, da pes ne stoji »na prazno« ali da divjadi ne »spusti iz nosa«. Pes je »lažnivec«, če pri tem večkrat zataji. Takega psa je treba odstraniti (s tekme).

Če se pernata divjad premakne izpred psa, ali če pes pride na sled odbegle pernate divjadi, mora za njo mirno, počasi natezati, da ga vodnik lahko spremi. Pri tem mora pes ubogati na tih žvižg, povelje ali migljaj ter obstati ali leči.

4. sekundiranje

Pod tem nazivom v kinologiji razume mo pogosto prirojeno ali z vajo pridobljeno posebno pasjo lastnost, ki se pokaže, kadar »delata« dva psa. Če prvi pes zavoha divjad in obstane (stoji), pa prav tako obstane različno oddaljen od prvega psa tudi drugi pes, čeprav ni zavohal divjadi, potem pravimo, da je drugi pes prvemu dobro sekundira, mu na opisan način pomaga, ker ni tekel naprej in spodil divjadi pred prvim psom. (Sicer pa beseda sekundirati pomeni: pritegovati, pomagati.)

Sekundiranje je obvezno za angleške ptičarje in mora biti spontano. Vodnik ne sme dajati psu nikakih povelj ali znakov za sekundiranje.

Spomin na republiško uporabnostno tekmo v vodnem delu na Ribnikih pri Ljutomeru, 18. 9. 1976. Vodnika z nem. kratkodlakarjem in nem. ostrodlakarjem. Letos bo prvenstvo te vrste 18. oktobra prav tam.

Foto B. Krže

Za kontinentalne ptičarje (pasme psov ptičarjev z evropske celine) sekundiranje ni obvezno, pač pa priporočljivo. Pri mladih psih se ocenjuje nagnjenost k sekundiranju.

5. hitrost

Pes mora pokazati živahno, prizadevno in hitro iskanje, značilno za svojo pasmo. Hitrost naj bo v ustreznem sorazmerju s kakovostjo (sposobnostjo) nosa (voha). Tudi pes s slabšim nosom najde divjad, če išče z razmeroma ustrezno hitrostjo.

6. vztrajnost

Pes mora iskati vztrajno, kar pomeni neutrudno in živahno v vsem času preizkušnje. Razpoloženje psa za delo oz. iskanje mora biti od začetka do konca (tekme) enakomerno.

7. obnašanje ob strelu

Najboljši v strelomirnosti je pes, ki po strelah na letečo ali bežečo divjad obstane na mestu, se usede ali se uleže, dokler ne dobi nadaljnega vodnikovega povelja.

Po strelu pes v nobenem primeru ne sme neukrotljivo dirjati sem in tja in

se izmuzniti vodnikovemu nadzoru.

Na preizkušnjah naravnih zasnov pes preizkusijo v obnašanju ob strelu. Streloplahe pse je treba odstraniti od nadaljnje preizkušnje.

8. ubogljivost

Pes je ubogljiv, če takoj in rad uboga na ukaz, žvižg ali migljaj.

Dolgotrajno preganjanje zajcev na preizkušnji, kar psa odvraca od dela s pernato divjadjo, je težka napaka, ki na PNZ privede tudi do izključitve. Pes naj ne bo vsiljiv, niti do svojega vodnika niti do drugih oseb. V navzočnosti drugih psov naj bo miroljuben.

9. sledenje neranjene divjadi (zajec)

Mlad pes mora samostojno ali na vodnikov ukaz slediti po svežem sledu divjad, ki je ni videl. Važen je tudi način, kako pes sled »izdeluje«.

Sledenje naj bo prizadevno, sigurno, strastno in čim daljše. Zelo dobro oceno dobi pes, ki izdela okoli 300 m sledi. Še važnejši kakor dolžina izdelane sledi pa je način sledenja. Glasna ali tiha gonja ne vpliva na oceno sledenja, pač pa se k oceni za sledenje vpiše pripomba »glasno« ali »tiho«.

C. F.

Jutra ni zmotil strel

Minka Gantar

»Greš zjutraj z menoj?«

Trenutek pomišljam, lep dan se obeta; že dolgo mu obljudbam, da bom šla, zato se odločim in priklimam. Pogleda me nejeverno.

»Res, ne šalim se.«

»Pa boš mogla vstati tako zgodaj? Najkasneje ob dveh.« Pozna mojo slabost, zato tem trdneje sklenem iti.

Še preden drugi dan zgodaj ura zadrda, sva oba budna. Na štedilniku v lončku že brbota voda, zadiši po kavi. Vzameva vsak svoje, on lovsko puško, jaz svinčnik. In avtomobil že pobira kilometre skozi temo in meglo po asfaltu, makadamu in še naprej po ovinkih strmo v hrib.

»Sedaj vam je lovcem lahko. Lepo se pelješ od doma, ustaviš vozilo, stopiš s poti in sedeš na štor. To zame ni lov!« razlagam še dremotna, ko me vso mlahavo premetava na sedežu.

»Le govori, boš kmalu videla tisti štor.« Ustavi, izstopiva, razvlečem ude.

»Čudovito!« šepnem in bodrim sama sebe. Na nebu mežikajo drobne zvezde, kaže se jasno nebo.

»Tu je tisti štor,« pokaže nekam blizu v temno senco. »Ogrni se, posedi, sam grem pa naprej. Čez dve, tri ure bom nazaj.«

Obide me groza; kaj bi sama tu sredi gozda v temi.

»Počakaj! S teboj grem!« poprosim. Namuzne se v brke, češ preveč govoriš in premalo veš. — In me počaka.

Neizhujena gozdna pot vodi položno med visokim drevjem v neznano. Hodiva dolgo drug za drugim, molčiva. Čudne misli me obdajajo. Preplašena se zastrmim v temno senco, ki je kot velik medved; srh me spreleti, edino upanje je njegova puška. Temna senca pa se ne gane — saj to je vendar kup butar, zloženih ob poti...!

Še nekaj lazov, posameznih dreves. Zadihana prispeva iz gozda. Mesečina se razliva po valovitih poljih, pot pelje proti majhnemu kozolcu, ki vabi kot kmečka peč in nudi zavetje.

»Tu počakava jutra.« Nič več nisem zaspala, ne zadihana. Usedom se na desko, naslonim hrbet na late, oko pa plava daleč po srebrni mesečini. Zaznavam obrise hribov, dreves. Globoko vdihnem svež zrak, v prsih vztrepeti nemir, nepoznana radost. Tišina. Le potoček spodaj v dolini jo moti. Po dolinah dremlje gluha megla, tu na Veliki njivi, visoko kakih 700 m, pa se blešči mehka rosna trava. Čas teče, luna plava proti zahodu, izgublja moč... Kmalu se bo pričelo daniti...

Prva ptica se oglasi, druga... deseta... V daljavi mogočno zaboka srnjak. Njegov glas mi seže v srce kot ukraden poljub. Prek soteske se razteza gozd, v njem se že budi novo jutro.

Skoraj v hipu se prebudi ves operjeni drobiž in napolni gozd z neprekosljivo himno. V dolini se gosti megla, misli pa se jasni. Gledam na obzorje, kjer se dviga naš mogočni, kopasti očak — Blegoš in počasi odgrinja bujno zeleno rastje. V grmovju se presunljivo oglasi nočna ptica in v slovo. Takoj za njo pa zapoje kukavica, v pozdrav prihajajočemu dnevu.

Zapustiva kozolec, izbereva smer navkreber. Hladi me, tesno si ovijem obleko.

»Tri korake za menoj,« šepne. Hodim in v travi že razločim bele regratove lučke, zagledam splašeno ptico in v nasprotnem bregu premikajočo se liso...

»Vidiš tam?« šepne s čisto drugačnim glasom in pokaže s prstom.

»Ne razločim. Je srnjak ali srna?« K očem dvigne daljnogled.

»Pridi!« V hipu je daleč pred menoj. Nekaj vonjam. Da, šmarnice teptam, neroda! Predaleč gledam, zato pod noge ne vidim! Hitro jih odtrgam nekaj. Pohitim za njim in skupaj počeneva v

bujno, rosno travo.

»Dva sta, par...« Dolgo ju opazujeva. »Ne streljaj! Tega ne prenesem!« Kakor da bi tebe vzeli meni — pomislim. »Nikar!«

»Ta ni za odstrel.« Oddahnem se in si sproščeno ponese šmarnice pod nos. Strehe hiš se svetlikajo na oddaljenih ravninah, griči na zahodni strani modrikasto odsevajo.

»Pojdiva naprej!«

Na hribovski kmetiji jezno zalaja pes, ko greva prek dvorišča. Nobena zavesa na oknu pa se ne zgane. Pod obronkom se spet ustaviva. Oko plava prek valovitih travnikov do gozda in nazaj. Spet zamolklo zaboka srnjak. Ne vidim ga. Rosa mi pa že močno sili skozi obuvalo. Izginile so zvezde, rdeče žari nebo, jutro zori...

»Še do Ovčaka pojdiva!«

»Glej ga! Šele sedaj sem ga opazila...« se začudim.

»Odkod se je pa ta vzela?!« Na brežni ledini, z grmovjem delno zakrit, stoji sredi bujne, temno zelene trave velik srnjak s čudno zverženim rogovjem. Prihuliva se k tlom in se splaziva do najbližjega grma. Srnjak pa tam ponosno stoji, proti nama obrnjen... Nekaj sluti, voha, ne gane se... Potem strese glavo in se prične pasti.

»Popolnoma miruj,« mi šepne in se previdno splazi okrog grma, leže v travo, da mu vidim podplate, pripravi puško... Srnjak spet dvigne glavo, zopet strmi proti nama. V puškinih mehanizmu šklocne prvič.

»Ne streljaj, prosim!« Srce mi čudno vztrepeče. Nagonsko dvignem roko, pomaham in zakašljam. Tedaj srnjak plane iz trave in le njegov zadek še vidim, ko v dolgih skokih beži skozi mlado praprot.

»Uh, baba!...« zaslišim srdit glas izza grma, potem pa utihne.

Stisnem se v dve gubi: Kar bo, pa bo! Tiho, vsak v svojem »zadovoljstvu« greva nekaj metrov vsakebi proti Ovčaku. Svetel dan je že, čudovito mirno nedeljsko jutro, ki ga ni zmotil strel... Ovčak — kup razmetanega kamenja, trhlega lesa, spomin na življenje tu visoko v planini.

Ob poti leži votel panj, kjer si oddahnem. Pogled mi plava prek planine čez gozd do širnega, jasnega obzorja. V rosni travi stezica, najina sled. Izza Starega vrha bo skoraj vzšlo sonce. Že se zablešči prvi žarek, jemlje mi vid, a gledam to čudo te žareče krogle. In vsa narava že prelestno zažari, zažari v novem dnevu. Spet se svetlika rosa v milijonih kapljicah. Že se tudi iz doline oglašja življenje. Odhajava nazaj, kjer naju čaka dom — vsakdanjost. Na lovčevi rami povešena puška in prazen nahrbtnik, zraven pa lahek, sproščen moj korak.

Lov in divjad v Luksemburgu

A. Krier — prevedla Polona Terčelj

Lovišča in divjad

V veliki vojvodini Luksemburgu je v veljavi revirni lovski sistem. To pomeni, da vsi zemljiški posestniki enega občinskega področja oddajo lovno pravico v zakup enemu ali več interesentom. Postopek oddajanja lovne pravice v zakup je javen. Vsako občinsko področje ima pravico do enega lovišča. Če želi osnovati več lovišč, mora površina vsakega znašati vsaj 250 hektarov. Državno ozemlje je razdeljeno na 610 lovišč, ki merijo poprečno po 420 hektarov. Načelno so občinske meje tudi meje lovišč, vendar pa gozdarska uprava lahko napravi tudi spremembe v lovskem smislu. Lovišče je moč vzeti v zakup za devet ali dvanajst let.

K lovni divjadi sodijo:

velika divjad — jelen, divji prašič, srna in muflon;

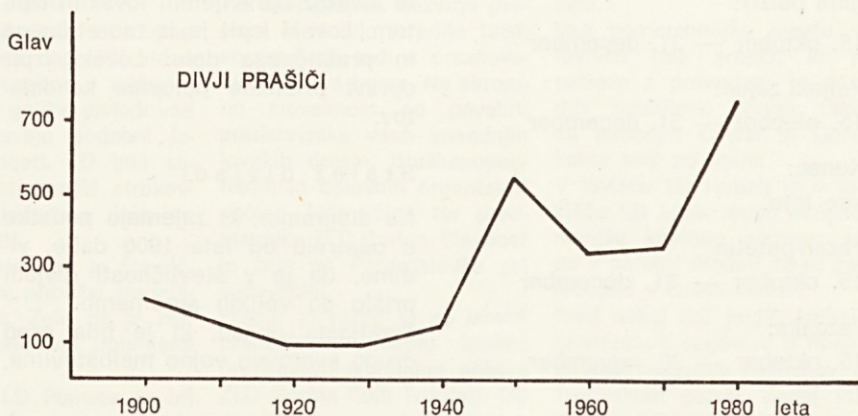
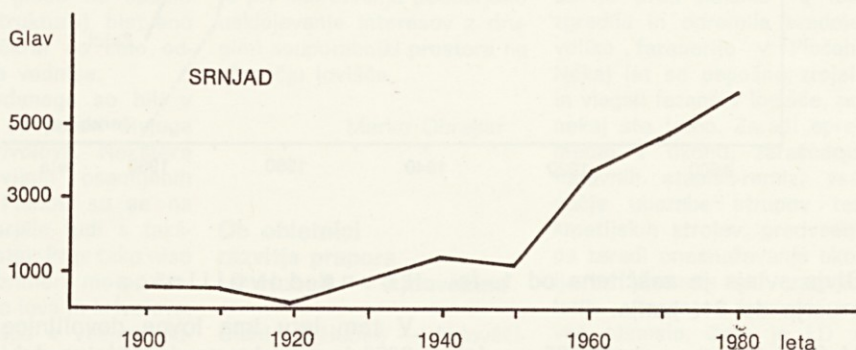
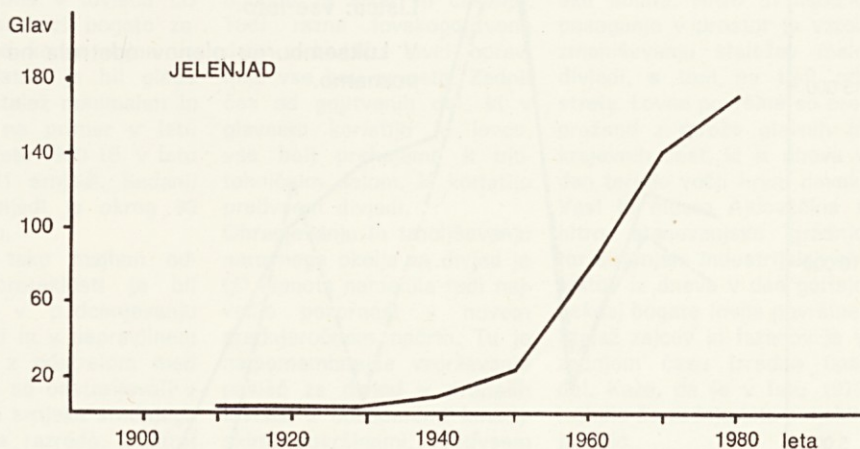
mala divjad — poljski zajec, kunec, fazan, jerebica, raca mlakarica, ključnač, kozica in golobi;

roparice — lisica, kuni, dihur in hermelin.

Načini lova in lovne dobe

Vso parkljasto divjad je dovoljeno loviti samo s krogelnimi naboji, katerih tulci morajo biti dolgi najmanj 48 mm.

Na jelena, muflona in srnjaka je poleti dovoljen lov samo s preže ali zalaz. Košute in druge parkljarje (razen muflonov) ter malo divjad pa luksemburški lovci love jeseni pretežno na skupnih lovih. Na skupnih lovih je število strelcev omejeno do 35 v vsakem pogonu.

Lovne dobe na najpomembnejšo divjad:

Jelen (od deseteraka naprej):
5. september — 14. oktober

Košuta in tele:
15. oktober — 30. november

Srnjak:

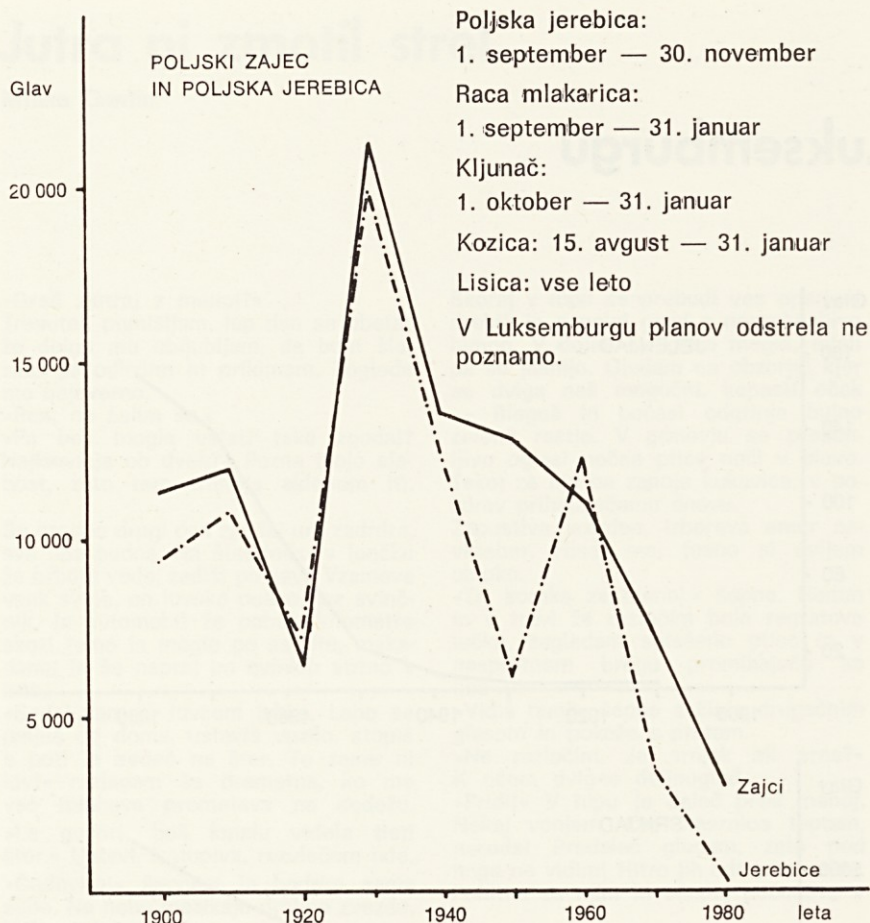
1. junij — 15. julij in 15. oktober — 30. november

Srna in mladič:

15. oktober — 30. november

Divji prašič:

vse leto

se je po njej izredno namnožila. Ta pojav si lahko razlagamo z izboljšanjem življenjskih možnosti, do katerega je prišlo zaradi uspešnega gospodarjenja z gozdovi in obsežnega krmljenja, zlasti v zimskem času. Stalež zajcev in jerebic, ki je po letu 1920 zelo narasel, je začel po letu 1960 vznemirljivo upadati; jerebica je že dosegla spodnjo mejo lovnosti. Vzroki za to so na dlani: intenzivno kmetijstvo uničuje njen življenjski prostor, izsekava žive meje in poljske gozdiče. Obnavljanje življenjskega prostora za malo divjad mora biti v prihodnosti prva zapoved lovskega gospodarjenja.

Škoda od divjadi

Parkljasta divjad se je zelo razmnožila, zato je škoda od divjadi postala zadeva, ki je ni mogoče prezreti. Največ je gre na rovaš divjih prašičev, ki pogosto pustijo po poljih, še posebno po kornjih njivah. Glavni vzrok za to so nenaravna osredotočenja divjih prašičev v nekaterih loviščih. Škoda, ki jo povzročijo divji prašiči in jelenjad, oškodovancem plačajo lovski sindikat (eno desetino), zakupnik (dve desetini) in lovna zavarovalnica (sedem desetini). Prispevke v lovsko zavarovalnico vplačajo vsi dobitniki lovnih dovolilnic. Škoda, ki jo povzroči divjad vseh drugih vrst, pa mora kriti zakupnik lovišča sam.

Divja svinja je zaščitena od 1. februarja do 31. junija.

Mufloni (oven z najmanj 65 cm dolgimi polži):

15. oktober — 31. december

Poljski zajec:

15. oktober — 31. december

Kunec:

vse leto

Fazan-petelin

15. oktober — 31. december

Fazanka:

15. oktober — 30. november

Lovna dovolilnica

V tem letu ima lovne dovolilnice 2600 lovcev. Lovno dovolilnico dobi le lovec z opravljenim lovskim izpitom. Lovski izpit je iz teoretičnega in praktičnega dela. Lovski izpit opravi približno polovica kandidatov.

Stalež divjadi

Na diagramih, ki zajemajo podatke o odstrelu od leta 1900 dalje, vidimo, da je v številčnosti divjadi prišlo do velikih sprememb. Parkljasta divjad, ki je bila pred drugo svetovno vojno maloštevilna,

Lovska organizacija

LD Planota uspešno gospodari

Širši lovski javnosti je LD Planota manj poznana, zato naj predstavimo nekaj njenih značilnosti:

Lovišče spada v Iško, meji pa na Triglavsko lovskogojitveno območje. Planotasti svet Šentviške planote je predalpska krajina, kjer vzhodna Tolminska prehaja v Cerkljansko hribovje. Lovišče LD Planota, s površino 4894 ha, se razprostira v trikotju med sotočjem rek Idrije in Bače. Razen strmih delov nad rečnimi strugami je lovišče valovita sredogorska ravan med 500 in 900 m nadmorske višine, kjer prihaja do stika določenih alpskih in kraških značilnosti.

Lovišče je znano po tem, da ima zelo dobre možnosti za gojitev divjadi, predvsem srnjadi. Upoštevajoč, da gre za sredogorski svet, je precej obdelanih površin, ki so enakomerno porazdeljene po celotnem lovišču. Kmetijska obdelava je ponekod delno še stara z ustreznimi kulturami. Poraščenaost z gozdovi in grmišči je 69 %, tako je dosti mernih zavetišč, obilica naravnih hrane in drugih ustreznih možnosti za življenje divjadi.

Na Planoti ni lepšega lova kakor brakade z istrskimi goniči. Tudi v preteklosti je bilo lovišče znano po tem. Danes so takšni lovi postali že redkost, za kar so poleg majhne številčnosti poljskega zajca krivi še drugi vzroki. Sicer je pa, glede na stanje v širšem prostoru, številčnost zajca še zadovoljiva. Druga mala divjad je številčno zelo upadla. Fazana ni, ker je lega lovišča zanj previsoka.

Zelo raznovrstna je parklajsta divjad. Poleg srnjadi sta stalna predvsem gams in divji prašič, v zadnjem času pa se v vse večjem številu pojavlja jelenjad. Tudi muflon je že prisoten. LD Planota je v preteklih letih poskušala intenzivno gospodariti z divjim prašičem, vendar so

bile škode prevelike. Zato smo morali z ozirom na kmetijstvo številčnost te divjadi ustrezno zmanjšati. Svoje so opravile tudi naravne selitve, tako da je številčnost sedaj usklajena z zmogljivostjo okolja.

Najbolj so uspehi opazni pri gospodarjenju s srnjadjo. Ta divjad je bila v lovišču LD Planota vseskozi bogato zastopana, od konca vojne do danes. Odstrel je bil glede na visok stalež minimalen in je znašal na primer v letu 1950 3, v letu 1960 18, v letu 1970 pa 41 srnjadi. Sedanji odstrel srnjadi je okrog 90 živali letno.

Vzrok za tako majhen odstrel v preteklosti je bil predvsem v podcenjevanju številčnosti in v nepravilnem poseganju z odstrelom med srnjad, saj so odstreljevali v glavnem le srnjake srednjega starostnega razreda. Odstrel srn je bil glede na spolno sestavo (strukturo) bistveno manjši; večkrat so celo odstrelili srne vodnice.

Poleg navedenega so bili v preteklosti še pojavi divjega lova in krivolova. Nekatere izmed številnih osamljenih kmetij na Planoti so se na žalost ukvarjale tudi s takšno dejavnostjo. Prav tako niso bili redki primeri motoriziranega divjega lova in krivolova, saj je lovišče v večjem obsegu prepredeno s cestami in voznimi potmi.

V zadnjih desetih letih smo v LD Planota napravili viden preobrat. Posebno v zadnjem času se pri gojitvi divjadi vse bolj upoštevajo sodobni izsledki znanosti. LD ima sedaj tudi ustreznejši strokovni kader, katerega delo se vse bolj čuti.

Odstrel srnjadi se je številčno že skoraj približal zmogljivosti okolja. Zelo pa je razveseljiva kakovost uplenjene srnjadi.

V lovišču LD Planota je bil že leta 1962 uplenjen srnjak, katerega rogovje je bilo ocenjeno s 145,80 točke in velja še vedno za prvaka ZLD Gorica. V zadnjih letih je bilo uplenjenih še nekaj srnjakov, ki trofejno ustrezajo kriterijem za prejem medalj. Z vidika gojitve divjadi je še posebej razveseljivo, da ugotavljamo vsakoleten zmeren porast poprečne telesne teže srnjadi.

Navedeni uspehi so vsekakor odraz pravilnejšega poseganja z odstrelom v populacijo glede na spolno in starostno sestavo srnjadi. Razen nekaj izjem, lovci uspešno izvajajo tudi izbirni odstrel, saj je lovišče LD Planota s svojimi številnimi jasnami, kamor srnjad rada izstopa, zelo ugodno za zalaz in čakanje. Tudi razna lovskogojitvena dela v lovišču lovci opravljajo vse bolj zavzeto. Zadnji čas od gojitvenih del, ki v glavnem koristijo le lovcu, vse bolj prehajamo k biotehničnim delom, ki koristijo predvsem divjadi.

Ohranjanju in izboljševanju naravnega okolja za divjad je LD Planota namenila tudi največjo pozornost v novem srednjeročnem načrtu. Tu je najpomembnejše vzdrževanje pasišč za divjad v predelih lovišča z opuščenimi kmetijskimi površinami. Predvsem je pri načrtovanju poudarjeno usklajevanje interesov z drugimi souporabniki prostora na območju lovišča.

Marko Obrekar

Ob obletnici razvitja prapora LD Hubelj — Ajdovščina

Člani LD Hubelj — Ajdovščina so pred letom dni razvili svoj prapor. Razvitje prapora, ki je bilo 5. julija 1980, so povezali tudi s praznovanjem Dneva borca. Na skromno slovesnost so povabili predstavnike vseh sosednjih lovskih družen, družbenopolitičnih in delovnih organizacij občine Ajdovščina ter predstavnike ZLD Gorica. Slavnost je bila na Petergalovšu pri Ajdovščini.

Prapor je razvil in ga izročil praporščaku Jožetu Blašku predsednik izvršnega odbora ZLD Gorica Rudi Trontelj. Ob razvitju prapora je starešina LD Hubelj — Ajdovščina Bogdan Lulik govoril o delu in nalogah LD, vse od njene ustanovitve leta 1947 pa do razvitja prapora.

Ob koncu govora so gostje in domači lovci z enominutnim molkom počastili spomin na našega velikega državnika in lovca tovariša Tita. Slovesnost je še posebno popestril nastop lovskega pev-

skega zbora »Zlatorog« iz Vipave. Ob njegovem ubranem petju in zvokih dveh harmonik se je slovesnost prevela v sproščeno in prisrčno tovariški večer.

LD Hubelj — Ajdovščina gospodari s 5014 ha velikim loviščem, ki leži v osrčju občine Ajdovščina in tudi Vipavske doline. Hitro in usodno poseganje v prostor je vzrok zmanjševanju staležev male divjadi, s tem pa tudi odstrela. Lovne površine so preprežene z mrežo glavnih in krajevnih cest, ki iz dneva v dan terjajo večji krvni davek. Vasi in mesto Ajdovščina s hitro stanovanjsko gradnjo ter širjenjem industrijskih objektov iz dneva v dan goltajo nekdanj bogate lovne površine. Stalež zajcev in fazanov je v zadnjem času izredno upadel. Kaže, da je v letu 1979 izginila še zadnja kita poljskih jerebic.

LD je pred nekako 10 leti zgradila in opremila srednje veliko fazanerijo v Plačah. Nekaj let so uspešno zrejali in vlagali fazane v lovišče, po nekaj sto letno. Zaradi sprememb v okolju, zaraščanja naravnih stanišč-remiz, vse večje uporabe strupov ter kmetijskih strojev, predvsem pa zaradi onesnaževanja okolja ter prometa se v zadnjih letih vlaganje fazanov ni več obneslo. Zato je LD z umetno zrejo začasno prenehala.

Vse pomembnejše mesto v lovišču ima srnjad, ki ji ustreza z grmovjem in gozdiči zaraščeno okolje, tako na pobočjih Čavna in Gore kakor tudi po dolini.

V lovišču LD Hubelj in v lovišču LD Lijak imajo skupno manjšo kolonijo gamsov, ki se v poletni vročini zlasti združujejo v Črnih školetih.

Pred nekaj leti je LD Hubelj pristopila k dogovoru o financiranju naselitve muflonov v Trnovskem gozdu. Sedaj LD Hubelj, LD Trnovski gozd in druge podpisnice sporazuma uspešno gospodarijo tudi z mufloni.

Stara kolektivistična in posestniška miselnost se hitro umika spoznanju, da je divjad družbena last in pod posebnim varstvom in da je zaradi napredka pri gospodarjenju v lovišču nujno treba tesno sodelovati s sosednjimi lov. družinami, kakor tudi

Razvitje prapora LD Hubelj — Ajdovščina na Petergalovšu

Foto M. Ceket

razvijati lovski turizem doma-
čih in tujih gostov.

Z ozirom na vse večji pomen
gospodarjenja z veliko div-
jadjo, zlasti s srnjadjo, si je
LD Hubelj zastavila cilj ure-
diti vrsto lovskogospodarskih
naprav, od napajališč do pa-
sišč in lovskih prež, kar na-
črtno uresničuje.

Zaradi velikih, že omenjenih
posegov v naravo si je dru-
žina za prihodnje postavila
prvenstveno nalogo: ohraniti
oziroma izboljšati življenjske
razmere za malo divjad v Vi-
pavski dolini. LD Hubelj in
druge lovske organizacije na
območju občine Ajdovščina
so si priporile delegatsko
mesto v skupščini Kmetij-
sko-zemljiške skupnosti, kjer
zastavljene cilje zagovarjajo
in jih skušajo uresničiti.

Z namenom, da povečajo sta-
lež male divjadi, so člani LD
Hubelj sprejeli sklep o pre-
povedi vsakršnega lova na
zajca in fazana v letih 1979,
1980. Kljub ugovoru nekate-
rih posameznikov je LD obe
leti dosledno držala pri spre-
jetem sklepu. Dogovor o pre-
povedi lova za dve leti je bil
sprejet skupno s sosednjimi
lov. družinami, ki pa se do-
govora niso držale. Neodgo-
vorno in nelovsko ravnanje
teh lov. družin so člani LD
Hubelj upravičeno ostro kri-
tizirali. Člani teh LD bi se
moral zavedati, da na istem
območju občine Ajdovščina
gospodarimo z isto divjadjo,
ki je družbeno premoženje.
Nedоследnost sosednjih LD
vsekakor ne more imeti uspe-
hov na celotnem prostoru.

Lovci LD Hubelj so se pod
svojim praporom še bolj str-
nili in se lotili nadaljnjih na-
log: urediti društvene pro-
store in lovski dom.

Metod Ceket

Ne tečajniki iz ZLD Posavje, pač pa iz ZLD Zasavje!

V članku »Novi lovski čuvaji
v Ilirski Bistrici«, ki je ob-
javljen v Lovcu, št. 6 — junij
81, na straneh 202 in 203, je
napačno navedeno, da so se
tečajniki iz Ilirske Bistrice
srečali z udeleženci tečaja
za lovske čuvaje Zveze lov-
skih družin Posavje (Krško).
Dejansko so bili to
udeleženci tečaja z
območja Zveze lov-
skih družin Zasavje
(Trbovlje). Tudi podpis pod
sliko na strani 203 zgoraj
bi bilo treba popraviti, ker
dejansko prikazuje
udeležence tečaja iz
ZLD Ilir. Bistrica in iz ZLD
Zasavje.

S tem popravljamo napako, ki
je v zadevnem sestavku po-
novljena štirikrat.
Lovskočuvajski tečaj za ude-
ležence z območja ZLD Za-
savje, ki je bil v Trbovljah, je
trajal od 2. 2. do 27. 3. 1981.
Obiskovalo ga je 54 tečaj-
nikov, štirikrat tedensko,
dnevno po 4 ure. Vsi kandi-
dati so po tečaju uspešno
opravili lovskočuvajski izpit,
nekateri s popravnim izpitom.

Uredništvo

Mladi pišejo

Moja psička Kala

Kala je bila moja najboljša
prijateljica. Imela sem jo ne-
izmerno rada. Vsak dan sem
ji prinašala hrano. Nekega
dne sem videla, kako ji je
neka ženska prinesla kosti.
Stopila sem k njej in ji rekla,
da je to moja psička. Ona pa
se mi je samo zasmejala in
odšla. Kala je gledala za njo
in mahljala z repom. Po tem
sem sklepala, da je ženska
morala Kalo že večkrat pri-
nesti hrano.

Ko sem ji prinesla drugi dan
hrano, Kala ni bilo nikjer. Ta-
koj sem se spomnila tiste
gospe in zvečer vse poveda-
la očetu.

Po petih ali šestih dneh sem
videla tisto žensko, ki je vo-
dila na vrvi Kalo. Zopet sem
stopila k njej in ji rekla, naj
mi vrne psičko, ker je moja.
Ona pa mi je pojasnila, da ji
je Kalo prodal moj oče.

Ko se je popoldne moj oče
vrnil, sem ga vprašala, če ji
je res prodal Kalo. Oče je
žensko poznal in mi rekel,
da to ni res.

Zvečer sem zopet videla tisto
gospo z mojo Kalo. Zdaj sem
ji psičko hotela vzeti kar s
silo. Prijela sem jo, toda Kala
me je ugriznila.

Po nekaj mesecih se je ta

gospa z vso svojo družino
odselila v Slovenj Gradec. Ka-
la ni šla z njimi. Ni mogla,
ker so jo ustrelili.

Še ko je bila mrtva, je hodila
v mojih mislih z menoj na
sprehode. Kolikokrat bi jo
rada pobožala, a je ni bilo,
na mojih licih so bile le
moje solze.

Oče mi je obljubil, da mi bo
kupil novega psa. Imela ga
bom rada, a nikakor ne takó,
kakor sem imela oziroma
imam še vedno rada Kalo.

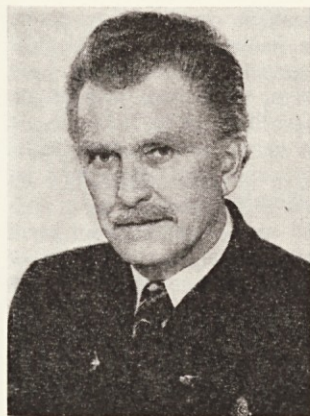
Darja Pučko, Vuzenica

Jubilanti

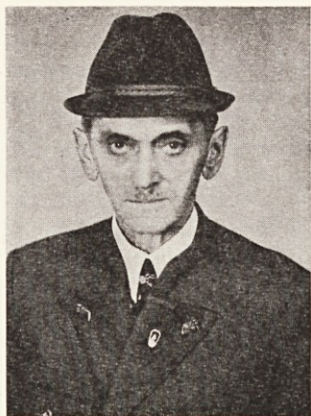
Šestdeset let Rada Čenčiča

Rojen je bil 5. marca 1921 v
Selcih na Gorenjskem. V NOB
je bil borec I. proletarskega
bataljona T. Tomšiča in I. slo-
venske proletarske udarne
brigade T. Tomšiča. Kot gra-
fičar je po razpadu Mussoli-
nijeve Italije (leta 1943) delo-
val v Centralni tehniki KPS
in konec vojne dočakal kot
vodja partizanske tiskarne
Slovenije na Primorskem. Je
nosilec partizanske spomeni-
ce 1941 ter številnih vojaških
in drugih državnih odlikovanj
ter priznanj. Je rezervni major
JLA.

Vsa povojna leta je bil za-
poslen v grafični industriji.
V lovske vrste je stopil
kmalu po vojni, sicer je pa
že kot otrok hlačal za svojim
očetom lovcom, ki mu je prvi
vcepil tudi lovsko latinščino.
Tri leta (1968—1970) je bil
član izdajateljskega sveta gla-
sila Lovec; izdajateljski svet
je tedaj imel funkcijo ured-
niškega odbora. Ko je naše
glasilo v letu 1969/70 prešlo
delno na barvni tisk, je Rado
največ prispeval k Lovčevi zu-
nanji in notranji opreči. Zvest
sodelavec našega glasila
je bil tudi s svojimi fotograf-
skimi posnetki kakor tudi s
članki. Čenčičev sestavek »Za
petelinom« je bil ponatisnjen
v časopisu ameriških Sloven-
cev, jubilaritova medvojna

Rado Čenčič

Vincenc Pulko

Jože Novak

Vprašanja — odgovori

Kako nositi odlikovanja

»Pravilno je, da so v Lovcu objavljeni zaslužni lovci jubilanti kakor tudi zaslužni umrli člani, ni pa prav, da prenekateri na objavljenih fotografijah nimajo pravilno pripetih odlikovanj, bodisi društvenih kakor tudi državnih... Naj bo teh nekaj mojih stavkov namesto vprašanja. Zato naj bi o tem kdo kaj napisal.«

To so besede iz dopisa A. Š. iz Ljubljane, ki nam ga je poslal.

Uredništvo

Vsakdo, ki ima čast, da je bil odlikovan in ne pozna predpisa o nošenju odlikovanja, bi se moral prej, preden si ga pripne, pozanimati, kako naj odlikovanje nosi!

O tem, kako nosimo oziroma kam si pripnemo lovska odlikovanja, je točno napisano v Pravilniku o podeljevanju lovskega odlikovanja, ki ga je sprejela skupščina LZS in je objavljen v glasilu Lovec, št. 1 — april 1977, na strani 23.

Odlikovanj, ki jih podeljuje Lovska zveza Slovenije, je četrto: znak za lovske zasluge, — red za lovske zasluge III. stopnje (bronasti), — red za lovske zasluge II. stopnje (srebrni), — red za lovske zasluge I. stopnje (zlati).

Red za lovske zasluge I., II. in III. stopnje nosi odlikovanec na levi prsni strani lovskega kroja tako, da je spodnji rob odlikovanja centimeter nad zgornjim žepnim robom, znak za lovske zasluge pa na levem zavihku suknjice.

Odlikovanja odlikovanec nosi na raznih slovesnostih in prireditvah, spodobijo pa se, da ne na pogrebu. Na pogrebu nosimo le odlikovanja umrlega tovariša, sodelavca, kajti na pogrebu izkazujemo čast edino le pokojniku. Odlikovanja, pripeta po možnosti na zeleni blazini, nosi predstavnik lovske organizacije.

zgodba »Gričarjev Grog« pa v knjigi »Zelene stečine«. Zelo pomembni so tudi Čenčičevi članki o fotografiranju divjadi. Sedaj pa že četrto leto v Lovcu objavlja značke slovenskih lovskih organizacij. Doslej nam jih je predstavil v besedi in sliki že 239.

Tovariš Čenčič od vsega začetka, to je od l. 1971, sodeluje tudi kot član Izdajateljske komisije oz. odbora Zlatorogove knjižnice LZS. Večino knjig te knjižnice je zunanje in notranje oblikoval ter opremil prav on.

Jubilant je eden izmed prvih lovcev na Slovenskem, ki se je začel ukvarjati z lovsko fotografijo. Je tudi eden izmed ustanovnih članov Fotokino kluba Diana (sedaj Klub Diana). Lahko ga imenujemo nestorja te dejavnosti pri nas. Pred časom je bil tudi delaven član kinološke organizacije in sodnik za brak-jazbečarje.

Za svoje uspešno prizadevanje na lovske in kinološke področju je prejel znak za lovske zasluge II. stopnje, bronasto plaketo revije Lovec, srebrni in zlati znak Kinološke zveze Slovenije ter zlato plaketo DLP.

Sedaj je upokojen, vendar delaven v vrsti družbenopolitičnih in drugih organizacij. Je mladeniško čil, ker se ravna po pravilu, da delo pomlaja.

»Važno je, ko počasi vlečeš črto pod svoje življenje in ga seštevaš,« pravi naš Rado, »da ti seštevek pove, da si živel polno in koristno.«

Fr. Cvenkel

Vincenc Pulko, kmet iz zahodnih Haloz in lovec od leta 1928, je 28. 8. 1980 praznoval 70-letnico svojega življenja. Že v mladostnih letih je vzljubil življenje v naravi in ga ljubi še sedaj.

Leta 1946 je bil med ustanovitelji Lovske družine Žetale, kmalu pa tudi njen funkcionar. Sprva 3 leta član uprav. odbora, nato pa 4 leta starešina (1950—54). Ponovno ga je članstvo izvolilo za starešino leta 1975. Drugič je vodil LD 2 leti. V ostalem razdobju (1977—80) je bil predsednik disc. sodišča LD. Svoje bogate lovske izkušnje pa je prenašal na mlajši rod kot mentor lovske pripravnike. V znak priznanja za zasluge, ki jih ima jubilar, ga je naša LD imenovala za svojega častnega člana.

Ob njegovem prazniku se mu — sicer nekoliko pozno, vendar zato enako iskreno — zahvaljujemo za marljivo in zgledno delo v lovstvu ter mu želimo še veliko let zdravja in zadovoljstva na lovske stezice.

Člani LD Žetale — B. F.

Jože Novak je 3. 6. 1981 praznoval 60. obletnico svojega rojstva. Rojen je bil v siromašni kmečki družini, v goriški vasi Suhi vrh. V neposredni bližini gozda je doraščal in doživel svojo mladost. Tako je že v rani mladosti vzljubil naravo in divjad. K temu pa je v veliki meri prispeval tudi njegov dedek, ki je bil gozdni čuvaj.

Mali človek je bil v stari Jugoslaviji izkoriščen, zato je

Jože kot mladenič skupaj z drugimi Prekmurci odšel na delo v Francijo, od koder se je vrnil med vojno. Po krajšem bivanju doma ga mobilizirajo madžarski okupatorji. Na Češkoslovaškem pobegne iz madžarske vojske in se tik pred koncem vojne vrne z Rdečo armado v svojo domovino.

Po vojni se je zaposlil kot delovodja pri cestnem podjetju v Murski Soboti, kjer dela še sedaj. Jože je član ZK in prizadeven družbenopolitični delavec. Prejel je več priznanj in medaljo dela.

Kljub vsej družbenopolitični aktivnosti in delovnim obveznostim pa je naš Jože vedno našel čas tudi za lovstvo. V članstvo LD Tešanovci (sedaj Moravci) so ga sprejeli leta 1949. Zaradi njegove velike prizadevnosti in vestnosti pri delu so ga že leta 1955 izvolili v upravni odbor LD in mu takoj tudi zaupali funkcijo blagajnika, ki jo je opravljal skupno 18 let.

Želimo mu še mnogo zdravih in uspešnih let ter da bi se na svojih pohodih po lovišču naučil lepote narave in si nabral novih sil za naloge, ki ga čakajo tudi kot upokojenca.

Člani LD Moravci — J. Č.

Številni lovci imajo tudi kinološka odlikovanja. Seveda jih lahko nosijo hkrati z lovskimi. Žal Pravilnik o kinoloških odlikovanjih ni objavljen v Lovcu. Kako nositi kinološka odlikovanja, določa navedeni pravilnik.

Po 1. členu Pravilnika o kinoloških odlikovanjih, ki ga je sprejela skupščina Kinološke zveze Slovenije 10. 7. 1977, so kinološka odlikovanja štiri vrste: — srebrni znak za kinološke zasluge, — zlati znak za kinološke zasluge, — red za kinološke zasluge II. stopnje (srebrni), — red za kinološke zasluge I. stopnje (zlati).

Kako odlikovanec nosi kinološka odlikovanja, določa 17. člen navedenega pravilnika: Kinološka odlikovanja vseh vrst se nosijo na levi prsni strani suknjiča. Odlikovanci nosijo odlikovanja kadarkoli. Dolžni pa so jih nositi na kinoloških in lovskih prireditvah.

Med lovci je tudi veliko bivših partizanov, družbenih delavcev in sploh zaslužnih občanov, ki so bili odlikovani z vojaškimi in drugimi državnimi odlikovanji. Nikjer ni prepovedano, da teh odlikovanj ne bi smeli nositi skupaj z lovskimi, kinološkimi in drugimi odlikovanji. Vendar jih je treba pravilno pripeti oziroma nositi.

Kako nosimo državna odlikovanja, predpisujejo Statuti redov in medalj SFRJ (Ur. list SFRJ, št. 71, od 28. 12. 1973). Osnovno pravilo je, da odlikovanec nosi *rede* (ordene) na desni strani prsi, *medalje* pa na levi strani prsi. Neke vrste miniaturna odlikovanja so trakovi redov in medalj. Trakove nosi odlikovanec, kadar ne nosi odlikovanj v originalni obliki in velikosti ter obratno. Toda *trakove redov* (ordenov) *kakor tudi medalj odlikovanec nosi vse na levi strani prsi*.

Za uspešno delo in druge zasluge more biti kolektiv ali posameznik nagrajen s *priznanjem*. Razne diplome, plakete itd. so priznanja večje ali manjše vrednosti, višjih ali nižjih stopenj. Npr. Lovska zveza Slovenije poleg odlikovanj podeljuje tudi priznanja: troje vrst plaket glasila Lovca in Zlatorogovo plaketo.

Za razliko od odlikovanj in odlikovancev pa si dobitniki priznanj le-teh praviloma ne pripenjajo oz. jih ne nosijo.

Fr. Cvenkel

Klub Diana

Na lov s fotoaparatom

Bila je sobota. Vreme oblačno. Odločil sem se, da grem v gozd. S seboj sem vzel fotoaparat PRAKTICO VLC 2 in izposojeni 600 mm teleobjektiv.

Čeprav je bila ura šele dve popoldan, je bilo v gozdu komaj dovolj svetlobe za tele-

objektiv. Tiho sem hodil in prisluškoval, vendar se nikjer ni nič zganilo. V krošnjah drevja so čebljale le drobne ptice. Ko sem prehodil že dober del poti, sem med koreninami debele smreke opazil ležečega zajca. Hitro sem na aparatu poiskal pravo razdaljo in pritisnil na sprožilec. Toda ni škločnilo. Pozabil sem napeti film. Ko pa sem to storil, je bilo že prepozno. Zajec se je naveličal »pozirati«. Ucvrl jo je, kolikor so ga nesle noge, in izginil za smrekami.

Tiho sem nadaljeval pot in se jezil sam nase in svojo površnost ter nepazljivost. Čez nekaj časa sem prišel do velikega sadovnjaka. Preden sem izstopil iz gozda, se mi je pogled ustavil na drevesu v sadovnjaku. Na veji je sedela velika ujeda — kanja ali mišar. Hitro sem pripravil fotoaparat, »pomeril« in pritisnil na sprožilec. Zopet sem napel film in hotel fotogra-

firati še drugič. Takrat pa se je kanja spustila na tla. Od mene je bila oddaljena okrog 25 m. Hitro sem pritisnil na sprožilec. Ko je škločnilo, se je kanja nekoliko presenečeno ozrla proti meni, nato pa odletela.

Bil sem vesel, da sem sredi popoldneva, ko življenje v gozdu tako rekoč počiva, doživel lepe trenutke.

Slavko Mavhar

V spomin

Albin Praprotnik je za vedno odšel iz naših vrst. Letos 12. marca bi dopolnil 80. leto življenja. Z veliko žalostjo v srcih smo se v mrzlem januarskem popoldnevu poslovili od njega ob spremljavi otožnih zvokov lovskega roga in zavijanju ledenega vetra s Stola, Belščice in drugih vrhov v Karavankah, ki jih je Albin tako pogosto in z ljubeznijo obiskoval.

Albin je bil otrok številne delavske družine. Tudi očetu se je po žilah pretakala lovska kri. Tako se je Albin že zelo zgodaj začel ukvarjati z lovom.

Po zlomu Avstro-Ogrske leta 1918 se javi med koroške borce. Dodeljen je ljubeljski skupini prostovoljcev, ki pod poveljstvom majorja Lavriča razoroži nemško posadko v Borovljah, zasede to znano puškarsko naselje in se bori tudi v drugih krajih na Koroškem.

Tudi v času NOB ni stal ob strani. Kmalu po sovražnikovi zasedbi naših krajev se opredeli za OF, potem je med aktivisti NOB, leta 1944 pa odide v partizane in se bori do osvoboditve.

Albin je že leta 1924, v bivši Jugoslaviji, opravil izpit za lovskega čuvaja. Po osvoboditvi pa je med ustanovitelji LD Jesenice. Od 1949. do 1951. leta deluje v upravnem odboru kot gospodar LD. Od 1951. do 1968. leta — torej

Eden izmed posnetkov kanje

Foto S. Mavhar

nepretrgano 17 let — je pa služboval kot lovski čuvaj našega lovišča. Vzgojil je tudi mnogo odličnih lovskih psov, posebno so mu bili pri srcu brak-jazbečarji.

Za svojo doslednost in pridnost je bil leta 1956 odlikovan z državnim odlikovanjem — redom dela III. stopnje in leta 1957 z lovskim odlikovanjem — znakom za zasluge.

Z njegovo smrtjo je vrzel med že tako redkimi ustanovnimi člani naše LD še posebno opazna. Zato je lovski rog ob poslednjem slovesu še bolj žalostno odmeval ob vznožju Karavank.

Člani LD Jesenice — B. R.

Ferdinand Bavec, posestnik iz Malega Kamna pri Senovem, je tragično umrl 12. 2. 1981, v 44. letu starosti.

Nande je bil lovec z dušo in srcem. V našo LD se je včlanil leta 1956 in v njenem upravnem odboru deloval 13 let (1962—1975), od tega 7 let kot starešina. Od leta 1975 do svoje smrti je bil član NO LD. Za zasluge mu je naša LD podelila posebno priznanje.

Od našega Nandeta smo se poslovili člani naše in sosednjih LD na koprivniškem pokopališču. Poslednjič mu je zatrobil lovski rog in lovski prapor se je sklonil nad njegov odprti grob, izkazujoč čast in spoštovanje dolgoletnemu funkcionarju naše LD. Mirnega, dobrosrčnega in ne-sebičnega lovskega tovariša bomo ohranili v nepozabnem spominu.

LD Veliki Kamen — J. M.

Tone Zupančič je umrl 29. 3. 1981, v 68. letu starosti. Rodil se je v Višnji gori, kjer je preživel svojo mladost, služboval pa v Ljubljani kot član opernega gledališča, do upokojitve. Bil je tudi član ZK in ZB. Kakšen je bil in kako je živel, so v poslovnih govorih povedali lovec Adolf Bregar in Tonetovi stanovski tovariši, ki so izredno lepo opisali njegov lik.

Član naše LD je postal že leta 1946. Bil je pobudnik za

Tone Zupančič

pridobitev lovske kočice na Ravnem brdu, v katero je tako rad zahajal. Zasluge pa ima tudi pri graditvi našega lovskega doma na Gradišču.

Od vsega začetka je bil 6 let vzoren blagajnik LD, potem član NO 3 leta in nato ponovno blagajnik 4 leta. Na zadnji letni konferenci skupščine pa je bil izvoljen za člana disciplinskega sodišča.

Za dejavnost v lovstvu mu je LD podelila več priznanj in pohval, LZS pa ga je odlikovala z znakom za zasluge.

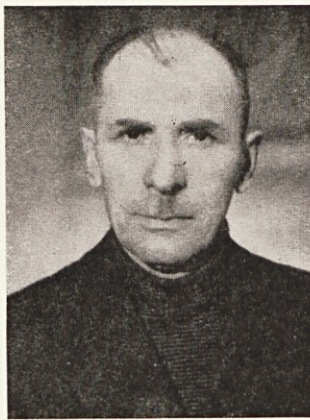
Tone ni bil le dober strelec, ampak tudi velik ljubitelj narave in divjadi. »Zame ni lepšega na svetu, kot je naše lovišče,« je nešteto krat dejal. In na zadnjih pogonih nas je navduševal s pristranskimi dovtipi ter s svojim lepim tenorjem.

Do zadnjega se je udeleževal vseh skupnih lovov, kar je predvsem zasluga njegove vzorne, nadvse razumevajoče življenjske družice Mire, ki ga je zaradi njegovih bolnih nog vozila na lovsko stojišča. Hvala ti za vse, dragi Tone, kar si nam lepega poklonil.

Lovci LD Višnja gora

Jože Germič, doma iz Lovrenca na Pohorju, je umrl 8. 8. 1980, v 74. letu starosti. V Slovensko lovsko društvo se je vključil leta 1936. Leta 1937 je opravil lovskočuvajski izpit in se zaposlil kot lovski čuvaj na Kormanovem veleposestvu.

Ob razsulu stare Jugoslavije je prišel v nemško ujetni-

Jože Germič

štvo, iz katerega se je vrnil leta 1942. Takoj se je vključil v NOB in pomagal partizanom do osvoboditve.

Leta 1946 je sodeloval pri ustanovitvi LD Puščava in takoj postal čuvaj njenega lovišča. Petnajst let je vestno opravljal lovskočuvajsko službo. Za vzorno delo mu je v znak priznanja LD podelila plaketo.

Pokopali smo ga z vsemi lovskimi častmi na pokopališču v Rušah. Spomin na vztrajnega in zaslužnega čuvaja ter lovca bo živel vedno med nami.

Lovci LD Puščava — F. P.

Albin Bogovič s Sremiča pri Krškem je umrl 2. 7. 1980, v 71. letu starosti. Bil je ustanovni član naše lovske družine in njen član vseskozi. Trideset let je bil vodja čuvajske službe na tretjini lovišča (okoli 1000 ha) ter cenilec škode od divjadi. Pri svojem napornem delu je bil vseskozi objektivni. S svojo mirnostjo, poštenostjo in doslednostjo je največ prispeval, da so bili odnosi s kmetovalci vseskozi dobri. Tudi svoje zadolžitve kot mentor lovskih pripravnikov je opravljal skrajno vestno.

Naš Albin, kmetovalec tako rekoč od rojstva do smrti, je ves svoj prosti čas posvetil lovstvu. Za njegov trud smo mu iskreno hvaležni in se ga vedno spominjamo.

Lovci LD Videm ob Savi — F. P.

Lovski oprtnik

Sem že na vrsti?

Da, ta nesrečni človek! Od vsega, kar je ustvarila narava, se loči. Ničesar mu ni všeč, vse hoče spremeniti. Vsa druga bitja tega planeta so zadovoljna s tem, kar jim je narava prisodila, le človek se temu na vse kriplje upira. Naučil se je uporabljati roke, noge, le da pri tem ni ostal. Začel je misliti. No, tudi bitja drugih vrst znajo po svoje misliti, kar včasih takole na lovu jasno spoznamo. Da, celo bolje kakor človek! Pa le ne prav takó. Druge vrste imajo le svoje meje, prek katerih nikakor ne gredo. Človek zna misliti drugače. Ko so mu bile za zadovoljevanje njegovih potreb samo roke premalo, je z njimi prijel kamen in ga med drugim uporabil za sekiro. Da ga ni preveč zeblo, je prišel do ognja. Ko pa si je naredil še kolo, se je začela njegova strma pot navzgor. Ker je vse bolj in bolj uporabljal razum, je dobil med vrstami popolno nadvlado.

Ampak svojega živalskega izvora še niti danes, ko že sega po sosednjih nebesnih telesih, ne more zatajiti. Mislim tistega roparsko živalskega. Kakor srnjak označuje in brani svoj življenjski prostor, budno pazi na meje svoje ohišnice, občine, države in ta element vnaša še naprej v raznorazne človeške odnose, kjer hoče za vsako ceno ohranjati, kar si je pridobil, nagrabil, nakradel. Za ohranitev tega ne izbira sredstev. Posluhuje se laži, provokacij in celo sam svoji vrsti grozi s popolnim uničenjem.

Mravlje, čebele, krti in druge živali se bojujejo v svoji vrsti. Človek sega izven tega okvira, toda na boj v svoji vrsti niti malo ni pozabil. Ker je misel v teh stremljenjih razvijal še in še, si je omislil tudi puško, top, letalo. In atomsko bombo! Tisto živalsko je združil s tistim, kar se je naučil. Z uporabo vsega svojega znanja je dokazal vsem »manj-

vrednim« vrstam, kakšno napako je storila narava, ker je tej nadživalski vrsti dovolila, da se razvije v to, kar je. Ampak, prosim, ne delajmo človeku krivice! Zna pač misliti. Začel je vrtati v morje, v zemljo. Iz njene notranjosti je že izpulil milijone ton tega, kar rabi. Elemente združuje v pogone, eksplozije, strupe itd. Svojemu požrešnemu hotenju podreja vso maso zemeljskega planeta. Ne smili se mu niti kisik, čeprav ve, da brez njega ne more niti dihati. S svojo prevlado zmaga in uničuje na izredno široki fronti. Pred njim je ena sama vizija, vizija moči! Bo to zmogel? Ve sploh, kje so meje njegovih želja? Ne bo njegov prikriti živalski nagon namerno ali nenamerno uničil njegove vrste, bo res sposoben v vsem vse podrediti sebi?

Po osvoboditvi se nisem mogel odtrgati medvojnemu gostoljubju mogočnega Stola. Po 35 letih, odkar sva sklenila prijateljstvo, pa mi je postal sovražen. Kaže, da mi ne more oprostiti, ker vseeno nepreklicno pripadam vrsti, ki si hoče podrediti tudi vzhajanje in zahajanje sonca. Neizprosno uničuje, ne vem kako, ne vem zakaj, ampak dosledno uničuje tisto svoje, v kar sem se nekoč zaljubil in zaradi česar sem ljubil tudi njega.

Ko hodim po Stolu, le še posamezne belke žalostno cvrkutajo okrog Prešernove kočice. Še pred manj kakor desetimi leti so izginile tako lepo pisane kotrone. Pred petdesetimi leti je bil Stol, oz. njegova

pobočja, eno samo rastišče ruševca. Samo še eno je polno zasedeno, tam pri Janezovi spominski plošči, ki spominja na smrt. Troje ali več rastišč velikega petelina ostaja nemih. Še mali gozdni vitez, skrivnostni jereb, ki se zna tako skriti v vsak majhen grmiček, odhaja s svojo srebrno pesmico. Zadnji njegovega rodu se poslavljajo. Zastonj iščeš po polju prikupne, sivo rjave kupčke, iz katerih je še pred kratkim zletela kita poljskih jerebic. Golob grivar le sem in tja posamičen preleti cerkev sv. Marka. Edino vrabci, vrane in škorci še letajo v jatah.

Veliki tropi ponosnih gamsov odhajajo v naš spomin. V boleč spomin! Le posameznik še žalostno išče stezo skozi Rjave peči, z grozo v očeh. Z zajci vemo, kako je. Povsod ostajajo le še zastopniki, če primerjamo stanje pred dvajsetimi in celó desetimi leti. Še lisica, ta zvita zver, ne more in ne zna uiti uničenju. Vse manj njenih sledov priča, da se poslavljamo tudi od nje.

Ko sem nosil še kratke hlače dokolenke, sem skrivaj lovil sinice, brgleze in gavgarčke. Poleg teh je bilo v izobilju tudi ščinkavcev in strnadov. Sedaj je vseh skupaj malo. Le kje so?

Krivo garje, steklino, spremenjeno obdelavo polj in še marsikaj. Zelo malo, malo verjamem, da smo blizu resnice! Ko smo pred desetletji sprejemali lovišča v upravljanje, smo menili, da moramo gospodariti tako, da bomo našim zanamcem oddali vsaj

toliko, kolikor smo od naših prednikov prejeli.

Lovcem priporočam, da dobro hranijo slike naših gozdnih prebivalcev, da ne bodo preveč obledele.

Pisati znamo učene razprave, delati razne piramide, predpisovati, kako naj se divjad obnaša, kako naj živi. S puško smo jo prisiljevali v naše sisteme. Pa se ne da, morda zato ne, ker ne zna tako misliti kakor človek. Imamo dobre in lepe puške. Na njih natančne daljnogleda, pod njimi risane cevi, iz katerih strelj odlično znajo prebiti srce. Vse bolj jih bomo morali uporabljati na streliščih, takó za vajo. Če ne bo več divjadi, morda za redčenje človeške vrste, saj vendar še vedno nosimo dovolj tistega s seboj, kar postavlja meje! Morda? Morda pa to sploh ne bo potrebno...

Narava je stara mnogo milijonov let, človek le nekaj tisočletij, a hoče vedeti več kakor ona.

Anton Zupan

Kdor onesnaži, naj plača čiščenje!

Onesnaževanje okolja presega že vse meje! Če bo šlo tako naprej, ne bo dolgo, ko bomo le še na fotografijah videli lepe in bujne slovenske gozdove! Lahko se le sprašujemo, koliko je bilo storjenega, da to ne bi bilo res! Vsekakor drži, da so ponekod dosegli določen napredek, ponekod malo, ponekod prav nič, celo nazadovali so.

Na Kočevskem, ki je do nedavna veljalo za eno najčistejših območij Slovenije, se je stanje zelo poslabšalo. Na vsakem koraku leži ali vrečka ali papir, spotakneš se ob razbito steklenico ali stopiš na spolzek bananin olupek. Na poti v gozd te spremljajo najrazličnejši odpadki, od starih štedilnikov, pralnih strojev, avtomobilskih karoserij in drugega do zavrženih zakonskih postelj. Je mar res tako težko odpeljati odpadke iz Kočevja na urejeno smetišče pri Mozlju? Večkrat sem se že vrnil iz gozda žalosten in jezen hkrati. Pa ti pripelje na prikolici, pripeti k avtomobilu, zvrhan kup pločevine, steklenic, papirja in druge »krame« ter ti sredi gozda vse skupaj zvrne pred nos. Na moje pripombe in grožnje se je voznik režal. Sicer je pa imel prav. Bil sem premalo odločen. Zapisati bi moral številko njegovega avtomobila ter ga prijaviti. V majskem Lovcu, na 177. strani, nas je uredništvo ob Tednu gozdov zopet opomnilo, da je odlaganje smeti in odpadkov v gozdovih prepovedano in kaznivo. Predpisana višina kazni je od 500 do 1000 dinarjev.

Čim bolj premišljam o onesnaževanju našega okolja (ulice, ceste, železniške in avtobusne postaje, gozdovi, polja itd.) tem bolj prihajam do sklepa, da bi bilo popolnoma pravilno, če bi onesnaževalci plačali ustrezno kazen oziroma prispevek za čiščenje.

Zanimivo bi bilo vedeti, koliko onesnaževalcev okolja je

V JULIJU zakon dovoljuje lov na vso nezaščiten divjad (lisica, pižmovka, siva vrana, sraka, šoja) ter na tu navedeno in prikazano divjad. Če je seveda odstrel planiran in lovska organizacija (LD, ZLD, LZS, OZD) s svojim sklepom lovne dobe na kako divjad ni skrajšala oziroma lova ni povsem zabranila.

divji prašič

Pozor, odstrel vodeče svinje prepovedan!

srnjak

volk
(po odločbi)

košuta-telica in jelen lanščak
(po odločbi)

11. VII. vzide ob 4.22 in zaide ob 19.52

26. VII. vzide ob 4.37 in zaide ob 19.39

= 1. VII.,

= 9. VII.,

= 17. VII.,

= 24. VII.,

= 31. VII.

pri nas sploh že plačalo predpisano kazen. Gotovo zelo malo. Seveda, če ni tožnika, ni sodnika! Sami smo si krivi! V nekaterih državah so zastonj reda in snage veliko bolj natančni kakor pri nas. Poglejmo, koliko čikov in različnejših drugih odpadkov »krasi« tlak po naših železniških in avtobusnih postajah! Zakaj tudi pri nas ni tako kakor v nekaterih drugih deželah, da že za odvržen papirček na javnem prostoru plačaš globo? Mar ne bi bilo pošteno, da vsak, ki onesnažuje, tudi plačuje (čiščenje)?! Kar se pa tiče odlaganja odpadkov v gozdu, naj velja tudi tole: Če že moraš pustiti odpadek v gozdu, poišči razpoko ali odvali kamen in ga »spravi« vanjo ali podenj. Tudi gozdarji bi morali nameniti več pozornosti čistoči gozdov! Neredko vsevprek ležijo rumene škatle od motornega olja, ki so jih izpraznili in odvrgli — gozdni delavci.

Seveda pa poziv k čistoči velja tudi slehernemu lovcu. Najprej naj poskrbi za čistočo okrog sebe, šele potem naj pometa »pred tujim pragom«!

Janez Papež,
Kočevje

Spomin izpred sedmih let

Bilo je neke nedelje v oktobru 1973. leta. Sonce je z zadnjimi žarki božalo vrhove okoliških hribov. Jesen je obdarila naravo in človeka z bogastvom svojih barv. Ko je sonce zašlo, je na travnik, kjer je sin tedaj pasel krave, priletela večja ptica in smuknila v ločje ob potoku. Sin je skočil za njo, da bi ugotovil, katera ptica je to. Ko pride do mesta, kjer se je skrila, ptica dvigne glavo iz ločja in fant jo je že zgrabil. Takoj spozna divjo raco. Hitro priležene krave domov in mi pokaže, kaj je našel na travniku.

Račko sem si ogledal in ugotovil, da gre za mlakarico. Bila je brez vsake poškodbe, popolnoma zdrava. Vsekakor iz umetne zreje, ker se je pustila ujeti. Še isti večer je starejši sin naredil aluminiast obroček (z napisom LD

Onesnaževanje okolja presega že vse meje! »Na izbiro kakor v veleblagovnici, toda...«
Foto J. Papež

Globoko in z datumom) ter ga ji pritrtil na nogo. Noč je prebila v kuhinji in ni bila preveč nemirna.

Doma smo imeli par japonskih rac. Le-te smo zjutraj spustili v potok pri mlinu, kjer se jim je pridružila tudi obročkana mlakarica. Čez dan ni nihče pazil na race. Ko se je začelo mračiti, je z domačima racama prišla tudi gostja. Vse skupaj smo nakrmili. V račnik smo jo s težavo spravili. To se je ponovilo še v nekaj naslednjih dneh. Kmalu se je raca povsem privadila in začela sama hoditi spat v račnik. Vso zimo se je držala domačih rac. Že januarja se je začela pariti z domačim racakom.

V februarju je znesla pod kupom vrbovega šibja 11 jajc in začela valiti. Njeno gnezdo je odkril sosed, ko je čistil travnik. Raca je gnezdo zapustila in zopet začela hoditi redno domov na parjenje z racakom, seveda pa tudi po hrano in spat. Ponovno je znesla 9 jajc in začela valiti. S tega njenega gnezda so jo pregnali sosedovi psi. Tako je zapustila že drugo gnezdo. Vse se je zopet začelo znova. Vendar drugače. Raca

je vsako jutro odletela približno kilometer daleč od doma, kjer si je pri potoku poiskala divjega partnerja. Kakor mi je povedal član naše LD, se je tam redno zadrževalo nekaj divjih rac mlakaric. Gnezda pa si ni več naredila v bližini naše hiše, ampak tam

nekje ob potoku. Vendar je redno prihajala domov jest in spat. Med valjenjem je priletela po hrano domov redno vsak večer in nato odletela nazaj na gnezdo.

Zvečer 9. maja 1974 je prišla zopet jest domov in se na dvorišču dolgo obotavljala.

Mlade mlakarice so prihajale domov redno vsak večer, skoraj točno ob 19. uri

Mislil sem že, da jo je zopet nekaj pregnalo z gnezda. Končno je v poznem mraku vendar odletela. Naslednji dan sem bil zgodaj v hlevu. Nenadoma zaslišim na dvorišču oglašanje race. Ko pridem iz hleva, na veliko presenečenje zagledam ob njej 12 račk. Poklical sem ženo in otroke, ki skoraj niso mogli verjeti svojim očem. Raco in račke smo spravili v svetel svinjak. Tam sem jim natresel krmilne moke. Zaprte sem imel tri dni, da so se račke malo opomogle. Nato sem jih izpustil. Mati raca jih je odpeljala v potok, kjer so bile do sončnega zahoda. Okrog 19. ure pa jih je privedla domov. Spet smo jih nakrmili in zaprli. Čez nekaj dni je mati raca neke izgubila dve rački. Drugih 10 je srečno doraslo. Domov so prihajale redno vsak večer, skoraj točno ob 19. uri, in kar same šle spat na svoje mesto. Z veseljem smo jih gledali ob njihovem jutranjem in večernem spreletu. Dokler mati raca ni docela menjala perja, jih je vedno priklicala domov s svojim oglašanjem.

Ko pa je bila sposobna leteti tudi ona, jih je pripeljala le še nekajkrat domov. Enkrat samkrat je priletelo domov pet račk, nakar jih nismo nikdar več videli. Vsem nam je bilo žal, da se ni nobena več vrnila. Dvorišče je postalo nekam prazno in tiho, saj ni bilo več klepeta rac mlakaric. In vsak večer smo se zaman ozirali proti nebu, da bi jih zopet videli na njihovem veličastnem preletu.

Ivan Podvinski,
LD Globoko

Lovec — slikar samorastnik

Ob praznovanju letošnjega Dneva mladosti je bila v Pirničah pri Medvodah, v organizaciji KUD »Komandant Stane — oder treh herojev«, pod pokroviteljstvom Kulturne skupnosti občine Ljubljana-Šiška razstava slikarskih del Andreja Militarova.

Andrej Militarov je, kljub svoji mladosti, dolgoletni član Lovske družine Šmarna gora in lov se odraža tudi v njegovih umetniških stvaritvah.

Ena izmed slik Andreja Militarova na razstavi v Pirničah pri Medvodah

Njegovi pohodi v naravo, na lov so zabeleženi v njegovih slikarskih delih. Večina del, ki jih je razstavil, dokazuje prefinjeno opazovanje divjadi v naravi. Race, medvedi, jeleni in druge živali na njegovih podobah žive. Razstava je dokazala, da Andrej ni le lovec s puško, ampak tudi lovec s paleto in čopičem.

Akademski kipar prof. Anton Sigulin je ob Militarovi razstavi med drugim napisal:

»Njegove krajine, predvsem motivi Šmarne gore, naj si bodo v večernem času ali pa v zgodnjih urah, v poletnem ali jesenskem ambientu, so zanj značilne... Kot strasten lovec in ljubitelj živali svojo ljubezen do njih izraža tudi na slikarski način.«

S takim kulturnim poslanstvom (poleg Mikuletiča, obeh Svetin itd.) se skoraj gotovo ukvarja več lovcev-slikarjev. Klub Diana je nekaj takih naših umetnikov že zbral v posebni sekciji. Prav bi bilo, da bi se v tej Dianini sekciji združili vsi slovenski likovni umetniki-lovci (slikarji, kiparji) in svojo umetnost bolj organizirano posredovali širši javnosti.

Marjan Tavčar

Povožen divji (veliki) petelin

Po statističnih podatkih, ki jih zbira Lovska zveza Slovenije, je v slovenskih loviščih letno povožene vsaj 1400 srnjadi, ali približno 5% celotnega letnega odstrela. V letu 1978 je bilo na Slovenskem povoženih 1430 kosov srnjadi, v letu 1979 pa 1435. Pod kolesi motornih vozil konča tudi zelo veliko male divjadi, nekaj divjih prašičev, jelenjadi in druge divjadi.

Nismo pa še brali, da bi bil na naših cestah povožen divji petelin.

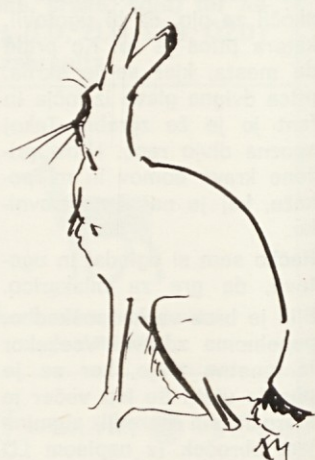
Omrežje gozdnih poti in cest se vse bolj širi in prodira celo do rastišč divjega petelina. Na gozdni cesti, ki vodi s Črnega vrha proti Pasji ravni nad Poljansko dolino pri Škofji Loki, je bil 8. maja 1981 povožen divji (veliki) petelin. Mlad kmečki fant se je v mraku na motorju vračal po tej cesti proti domu. Ko se je peljal skozi strnjen starejši gozd smreke in bukve, je za ovinkom nenadoma naletel na sredi ceste čepečega divjega petelina.

Po trčenju sta oba obležala. Vendar se je motorist hitreje znašel kakor divji petelin. Hi-

tro je pobral ranjenega petelina, ga stisnil pod pazduho in se z njim jadrno odpeljal k lovcu — članu LD Poljane (ZLD Gorenjske). Petelina so temeljito pregledali. Dobil je notranje poškodbe, zaradi tega so ga oddali preparatorju, da ga nagati. Sedaj nagačen krasi lovski dom v Poljanah.

Petelin je tehtal 3,80 kg, dolg je bil 89 cm in star po soglasni oceni lovcev od 3 do 5 let. Povožen je bil približno 100 metrov od svojega rastišča, pri nadmorski višini okoli 1000 m.

B. Galjot

Obvestilo veterinarske službe

Glede na stanje stekline v Sloveniji in ukrepe, ki jih predvideva Zakon o varstvu domačih živali pred kužnimi boleznimi, vse zainteresirane lovce-vodnike psov obveščam o zahtevah veterinarske inšpekcije glede dokumentov, ki jih mora imeti vsak lovski pes. Z upoštevanjem navedenega se bomo izognili nepotrebnim prepričevanjem na kinoloških prireditvah, kar je bil pred kratkim že primer in to prav zaradi nepoučenosti vodnikov.

Za vse kinološke prireditve, kot so razstave, tekme, preizkušnje in lov, si mora vsak vodnik priskrbeti naslednje dokumente:

— Aluminijasto znamkico, ki jo dobi pes ob rednem vsakoletnem cepljenju proti steklini in na kateri je vtisnjena tekoča številka, pod katero vodi psa v svojem registru področna veterinarska postaja.

— Potrdilo o registraciji in vakcinaciji (obrazec št. 4), ki ga mora, na zahtevo lastnika cepljene živali, proti plačilu, izdati pooblaščen veterinar. Potrdilo ne sme biti starejše od 6 mesecev.

— Potrdilo pooblaščenega veterinarja, da je bil pes pregledan in da ne kaže znakov, sumljivih stekline. To potrdilo je potrebno, če potujemo s psom na prireditev izven občine stalnega prebivališča. Potrdilo ne sme biti starejše od 10 dni. Če na isto prireditev potuje več vodnikov iz iste občine, je lahko potrdilo eno samo za vse pse, ki pa morajo biti poimensko navedeni, prav tako tudi lastniki in njihovi naslovi.

Vsi ti dokumenti imajo namen povečati nadzor nad gibanjem psov v SR Sloveniji in s tem prispevati k še učinkovitejši borbi proti steklini.

Borut Preinfalk,
dipl. veterinar

Telesno ocenjevanje in PNZ jamarjev v Cerkljah

Lovsko kinološko društvo (LKD) Posavje-Krško je po planu kinoloških prireditev 11. 4. 1981 izvedlo v Cerkljah ob Krki telesno ocenjevanje in preizkušnjo naravnih zasnov (PNZ) psov jamarjev v rovu in na planem.

Prireditve je večje vodil Alojz Arko, predsednik LKD, na terenu pa sta vodila vsak svojo skupino člana LD Cerklje in dolgoletna kinološka delavca Alojz in Jože Jelaršič. Sodili smo kinol. sodniki Andrej Tolazzi iz Logatca, Janez Gliha iz Kostanjevice in podpisani.

Psi, ki so bili telesno že ocenjeni, so šli takoj na preizkušnjo v rovu, drugi so pa morali še prej na telesno ocenitev.

Po telesnem ocenjevanju in preizkušnji v rovu smo odšli v dveh skupinah na polje. Tu so bili psi najprej ocenjeni v predmetu »obnašanje ob streli«, nato pa še v drugih disciplinah. Nobeden izmed psov ni pokazal streloplahosti.

V rovu sta bila na voljo močan jazbec in lisica. Vodniki so lahko izbrali, na katero divjad želijo preizkusiti svojega psa.

V poprečju so psi pokazali dobro zasnovo za jamarjenje, vendar je bilo opaziti, da pri lovskih terierjih upada ostrost. Le malokateri je pravilno zgrabil jazbeca ali lisico za vrat, kar je seveda treba delno pripisati mladostni neizkušenosti. Sicer je pa nasploh bolje, če je pes pred divjadjo v rovu previden in ne brezglavo oster. Ob nenehnem napadanju in lajanju mora čakati na ugoden trenutek in zgrabiti žival tako, da ga le-ta ne poškoduje.

Pametnega oziroma umirjenega psa je tudi veliko lažje učiti za vsestransko delo, kajti imeti psa izključno za jamarjenje, je nesmisel. Ti psi so namreč lahko tudi odlični prinašalci iz vode kakor tudi na plamen. Naučimo jih lahko tudi sledenja po krvnem sledu. Psi, ki so jih vodniki dovolj vodili v lovišče, so pokazali kakovostne zasnove za delo na planem.

Nekaj lovskih terierjev je, kljub suhemu in vetrovnemu vremenu, pokazalo vrhunsko

sledoglasnost. Na splošno ugotavljamo, da je vse več terierjev sledoglasnih, kar je rezultat pravilnega dela zrejne komisije pri izbiri plemenjakov.

Prav tako je že skoraj popolnoma izkoreninjena dolga odprta oziroma mehka dlaka. Zobovje in spolovila so bila pri vseh ocenjenih psih v redu.

Na telesno ocenitev je bilo privedenih 41 psov, od katerih pa je bilo telesno ocenjenih le 28, ki so prejeli ocene: 3 odlično, 16 prav dobro, 7 dobro in 2 nezadostno z zrejno prepovedjo. Trinajst (13) psov zaradi pomanjkanja časa telesno ni bilo ocenjenih.

Preizkušnjo naravnih zasnov je opravilo 26 psov: 12 z II. oceno, 14 pa s III. oceno. Preizkušnje ni opravilo 15 psov, v glavnem so vodniki od preizkušnje odstopili.

Med psi (2) lovski terierja nista bila niti vdoglasna niti sledoglasna. En (1) lovski terier, uvožen iz Avstrije, je zaradi svoje čokoladne barve dobil zrejno prepoved, ker psov takšne barve ne želimo zrejati.

Zaradi velikega števila psov je bila prireditev zaključena šele ob 19. uri.

Nasploh je prireditev uspešna, za kar gre zasluga agilnemu LKD Posavje-Krško, kakor tudi LD Cerklje, ki za preizkušnje psov vedno ne sebično odstopi del lovišča.

Franc Svetec, kinol. sodnik

Predvidena legla:

Balkanski goniči (JRGb):

Leglo 5. 8. Rejec Viktor Kolenc, Sp. Rečica 24, Nazarje.

Istr. kdl. goniči (JRGki):

Leglo 27. 6. Rejec Jože Jesih, Dol 133 pri Hrastniku.

Leglo 22. 7. Rejec Branko Pajnič, Bukovica 18, Ribnica.

Leglo 2. 8. Rejec Tone Strmole, Ivančna gorica n. h., Ivančna gorica.

Leglo 16. 8. Rejec Stanislav Manfreda, Idrija pri Bači 70, Most na Soči.

Leglo 9. 8. Rejec Karel Padovan, Streliška pot 42, Nova Gorica.

Brak-jazbečarji (JRBj):

Leglo 31. 7. Rejec Jože Sedej, Ljubogojna 11, Horjul.

Leglo 26. 7. Rejec Ivan Osolnik, Pongrac 168, Griže.

Lovski terierji (JRLT):

Leglo 3. 7. Rejec Franc Židan, Besnica n. h., Ljubljana-Polje.

Leglo 10. 7. Rejec Anton Brezic, Breznikova 15, Ljubljana.

Leglo 14. 7. Rejec Marjan Uštor, Senožeti 30, Kresnice.

Leglo 3. 8. Rejec Ivan Burger, Vnanje gorice 39, Brezovica.

Leglo 9. 8. Rejec Milan Božič, Loče 35, Dobova.

Resasti jazbečarji (JRJri):

Leglo 30. 7. Rejec Alojz Vesel, Dolga vas 13/a, Kočevje.

Kinološka zveza Slovenije

V pasjih dneh je resastemu istrijancu odveč njegova gosta, dolga dlaka

Hans Fanzo

puškarna

generalni zastopnik za Jugoslavijo
tovarn Swarovski, Hirtenberg in Steyr

Borovlje — Ferlach,
Griesgasse 1
AVSTRIJA

telefon: 99 43 42 27 - 22 83

IMA STALNO NA ZALOGI:

- modernizirane dvoglede 7 × 42 MDV in 10 × 40 MDV (MDV = naravnanje vsake priročne leče posebej),
- odlične dvoglede, tudi z gumijasto oblogo in nastavitvijo ostrine za vsako oko posebej, 7 × 42 MDV GA in 10 × 40 MDV GA,
- najkakovostnejše monokularne daljnoglede (spektive) z gumijasto oblogo, 30 × 75,
- strelne daljnoglede, jeklene in iz lahke kovine od 4 × 32 do 6 × 42,
- najnovejše daljnoglede NOVA
in municijo Hirtenberg ter puške Steyr-Mannlicher.

Tradicionalne, kakor ime, so tudi 100-letne izkušnje tovarne orožja Steyr, ki je ena izmed najbolj znanih tovarn te vrste na svetu.

Puška MANNLICHER — LUXUS, s težo 3,49 kg, je tako lahka predvsem zaradi svoje dovršene oblike in tehnike. Izvrstno strelno sposobnost pa ima zlasti zaradi hladno kovanih cevi.

Ročica zaklepa je sedaj priročnejša in tek zaklepa še mehkejši kakor pri prejšnjih manlihericah. Nabojnik je jeklen in kot posebnost izdelan po želji tudi za 6 nabojev, kar pride zlasti v poštev na skupnih lovih, npr. na divje prašiče. Nabojnik se polni s pritiskom na naboje od zgoraj.

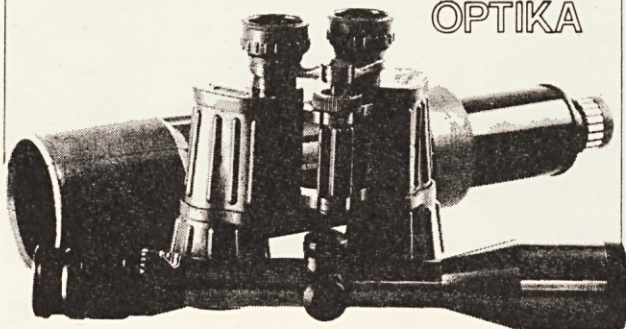
Repetiranje — potiskanje nabojev v nabojišče in izmetavanje tulcev je lahko in tiho.

Stalno tudi na zalogi:

243 Winchester, 6,5 × 57, 5,6 × 57, 7 × 64, 30—06, od junija letos pa tudi 7 mm Remington Magnum 8 × 68 S.

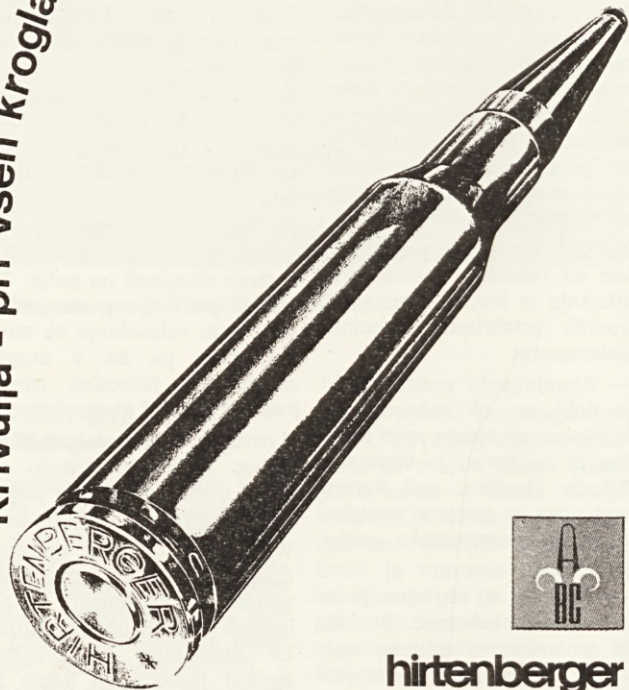
POPOLNOST, PRECIZNOST IN USKLAJENOST CELOTNE LOVSKE OPTIKE

SWAROVSKI
OPTIKA

Krivulja - pri vseh kroglah skoraj enaka, toda mi govorimo

O učinku

hirtenberger

kajti v učinkovitosti je razlika odločilna.

Hirtenbergova krogla ABC je izdelana iz tombaka.

Zaradi svojstvene konstrukcije se kegljasta krogla v telesu divjadi sistematično odpre na štirih delih in oblikuje:

programirano, pravilno, ostrorobo in tudi drugače stabilno rozeto s premerom do 2 1/2 kalibra.

V primerjavi z dosedanjimi krogli Hirtenbergova ABC obdrži do 90% teže. Navadne krogle z delnim plaščem obdrže le 30% svoje teže, večji del se v telesu divjadi razleti v drobce. Zaradi izjemne konstrukcije pa 10,0-gramska Hirtenbergova ABC po zanesljivem izstrelu še vedno tehta 9 gramov. S tem so pri Hirtenbergovi ABC krogli raznih kalibrov dosegli idealno sorazmerje njene teže in kalibra.

Orožje pošiljamo v SFR Jugoslavijo po pošti neposredno na naslov naročnika ob predhodni predložitvi kopije jugoslovanskega dovoljenja za nabavo orožja.

NAJNIŽJE IZVOZNE CENE!

Živilski kombinat

»**ŽITO**«

LJUBLJANA

TOZD PEKARNE LJUBLJANA

Ljubljana, Šmartinska c. 154

se priporoča s svojimi proizvodi:

- iz obrata v pekarni na Šmartinski cesti z dnevno svežimi vrstami kruha, pekovskim pecivom ter izdelki z daljšim rokom porabe, kot so:
toast, prepečenec raznih vrst, štajerski in turistični kruh, visokobeljakovinski kruh itd.;
- iz obrata slaščičarne z dnevno svežimi kakovostnimi slaščičarskimi izdelki:
zavitki, krofi, slanim pecivom ter domačimi keksi;
- iz obrata globoko zmrznjenih proizvodov pa z izdelki, ki so na voljo potrošnikom v zmrzovalnih vitrinah v trgovinah, in sicer:
listnato testo, skutni, slivovi in marelični-marmeladni cmoki, mesni žlikrofi, krompirjevi svaljki, domači skutni štruklji ter skutni in jabolčni zavitek.

LD Rečica pri Laškem

priredi

v nedeljo, 16. avgusta 1981, s pričetkom ob 8. uri,
pri svojem lovskem domu na Šmohorju

XIII. strelsko tekmovanje

tradicionalni memorial Cirila Vezjaka

Tekmujejo 3-članske ekipe, vsak član strelja:

na 20 umetnih golobov;

v tarčo »srnjak«, 10 strelcov na 35 m stojé;

v tarčo »bežeči merjasec«, 10 strelcov na 50 m.

Na umetne golobe se strelja po splošnih merilih in z lastno municijo. MK puška je brez optičnih pripomočkov. Naboje za MK puško da prirediteljica.

Najboljša ekipa prejme prehodni pokal. Prve tri ekipe dobijo v trajno last spominske kristalne pokale. Najboljši posameznik prejme spominski pokal starešine LD Rečica. Za 20 najbolje uvrščenih strelcev so pripravljene praktične nagrade.

Tekmovanje je samo ekipno. Ekipe naj se po možnosti prijavijo teden dni prej **Lovski družini Rečica pri Laškem, 63270 Laško**, oziroma na dan tekmovanja do 8. ure na strelišču.

Po predhodnem obvestilu nudimo tekmovalcem dan pred tekmovanjem strelišče za vadbo.

Za dobro kapljico in lovske specialitete poskrbljeno.

Lovska družina Rečica pri Laškem

Zbiramo lovske trofeje za razstavo v Zagrebu

Skupščina Lovske zveze Slovenije je 27. 6. 1981 sklenila, da bo tudi slovensko lovstvo sodelovalo na razstavi v Zagrebu, novembra 1981, ki bo prirejena v počastitev 100-letnice organiziranega hrvatskega lovstva.

Razstava bo pod pokroviteljstvom Mednarodnega sveta za lovstvo in ohranitev divjadi (CIC). Zato bodo imele vse trofeje, ocenjene in objavljene v katalogu razstave v Zagrebu, mednarodno priznane ocene.

Za razstavo v Zagrebu pridejo v poštev poleg trofej, razstavljenih na svetovni lovski razstavi letos v Plovdivu (Bolgarija), samo še trofeje, ki niso bile ocenjene in razstavljene na razstavah v Mariboru leta

1972 in v Ljubljani leta 1980 in ki imajo pogoje za nagraditev z bronasto, srebrno ali zlato medaljo.

Vsi lovci, ki majo trofeje, katere pridejo v poštev za razstavo v Zagrebu, **naj jih gotovo do 10. avgusta tega leta dostavijo na sedež svoje področne ZLD** (samostojno, še bolje pa organizirano prek svoje LD).

Vsaka trofeja mora biti opremljena s kartončkom, na katerem so podatki: uplenitelj (priimek in ime), LD, naslov uplenitelja, datum in lovišče uplenitve.

Po 10. avgustu bo namreč pristojna republiška komisija pričela z ocenjevanjem trofej. Republiška komisija za ocenjevanje trofej mora namreč opraviti svoje delo do 1. 9. 1981, ker bo takrat ocene pregledala in verificirala mednarodna komisija.

Lovska zveza Slovenije

LKD za Pomurje

priredi v soboto, 17. 10. 1981,

Republiško poljsko tekmo ptičarjev — memorial Bogdana Sežuna

Zbor ob 8. uri pri lovskem domu v Ljutomeru.

Tekmujejo lahko psi, ki so PNZ opravili s prvo oceno, ali jesensko poljsko tekmo s prvo ali z drugo oceno.

Najboljši tekmovalac prejme prehodni pokal, pripravljenih pa je več drugih pokalov, plaket in praktičnih nagrad.

LKD za Pomurje

priredi v nedeljo, 18. 10. 1981,

Republiško prvenstvo lovskih psov v vodnem delu

Zbor ob 8. uri na Ribnikih pri Ljutomeru.

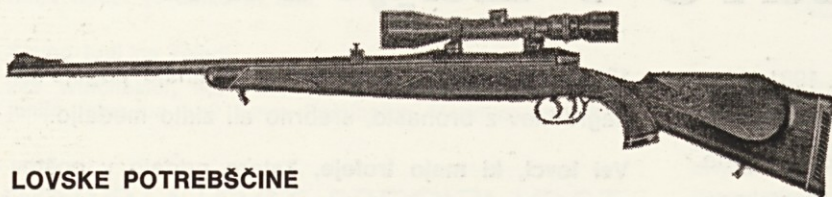
Tekmujejo lahko psi, ki so eno izmed jesenskih tekem (z odstrelom divjadi) opravili s prvo ali z drugo oceno.

Sodniki bodo ocenjevali po Pravilniku za ocenjevanje dela ptičarjev — v disciplinah, ki so (voh, vztrajnost, šarjenje, šarjenje v globoki vodi za raco, prinašanje race iz globoke vode in ubogljivost) navedene na tabeli za uporabnostno tekmo ptičarjev (E).

Tekma je kot specialna, zato prireditelj v skladu z navedenim pravilnikom pogoje lahko zaostri. (Pri prostem prinašanju iz globoke vode pes race prej ne sme videti, večji poudarek tudi na ubogljivosti in vodljivosti.)

Za tekmuječe so pripravljeni pokali in številne praktične nagrade.

Prijavnice (obrazce) dobite na KZ Slovenije in pri LKD za Pomurje, LKD Maribor in LKD Ptuj. Pošljite jih najpozneje do 10. 10. 1981 na naslov: Vojko Pirher, Lukavci 26 a, 69242 Križevci pri Ljutomeru.

LOVSKE POTREBŠČINE

G. SALBERGER

A-9473 Lavamünd — Labot 21 — Avstrija

Stalno imamo na zalogi in vam nudimo:

- krogelne nabojne vseh vrst RWS, Hirtenberg, Sako, Sellier & Bellot in Remington,
- šibrene trap nabojne Hirtenberg po posebnih cenah pri nabavi večjih količin,
- puške Steyr-Mannlicher po posebno ugodnih izvoznih cenah,
- lovske dvoglede in strelne daljnoglede s kakovostno avstrijsko lovsko optiko znamke Swarovski — po posebno ugodnih izvoznih cenah,
- poceni japonske lovske dvoglede in strelne daljnoglede znamke Tasco in cenejše.

Imamo veliko izbiro raznega lovskega in športnega orožja — stalno na zalogi 70 do 80 pušk.

Pri izvozu v Jugoslavijo povrnemo 18 % avstrijskega prometnega davka!

MALI OGLASI

Cenjene stranke obveščam, da bo moja delavnica zaradi letnega dopusta od 1. avgusta do 31. avgusta 1981 zaprta. Kolikor v tem času ne morete oddati uplenjenih živali v delo drugim preparatorjem, jih shranite v zmrzovalni skrinji. Hvala za razumevanje. — **Jelka Dodič, preparatorstvo, Drenov grič — Vrhnika.**

Prodam: lovsko bokarico tricevko, kal. 16/7 × 57 R — 5,6 × 35 R — 16 × 70, z daljnogledom; **lovsko bokarico**, kal. 16 × 70 — 7 × 65 R, z menjalnima cevema, kal. 16—16 × 70. **Telef. št.** dopoldne Jože Babič (064) 70 131, popoldne (064) 79 598.

Ugodno prodam: štiri leta starega istrskega goniča z opravljeno PNZ in **puško dvocevko »Monte Carlo«**, kal. 16—16. Ferdo Erznožnik, Žirovski vrh 45, 64226 Žiri.

Prodam češko bokarico, kal. 7 × 57 R — 12, z menjalnima cevema kal. 12—12. Ponudbe na naslov: Franc Lenassi, Šmihel pod Nanosom št. 30, 66225 Hruševje.

Češko bokarico, kal. 12 — 7 × 65 R, **prodam.** — Franc Zupet, Zaloška 17, 61000 Ljubljana.

Prodam mlade bretonske ptičarje (epagneul breton), katerih predniki so bili mednarodni prvaki v delu. Roditeljica imata odlično telesno oceno, oče rezervni CACIB. Cena ugodna. — Vittorio Zaninič, 51463 Višnjan v Istri.

Prodam boroveljsko tricevko z daljnogledom. Informacije dobite v trgovini Lovce, Prešernova 17, Nova Gorica, osebno neposredno ali po telefonu (065) 21 915.

Tovariši lovci! Izdelujem lesene okrasne podstavke (deščice) za lovske trofeje vseh vrst in podstavke, na katere pritrđite noge srnjadi (obešalniki). Naročeno razpošiljam po pošti (po povzetju). — **Vojin Pejčič, Kolodvorska bb, Sarvaš, 54204 Bijelo Brdo.**

SLIKI NA OVITKU — 251. STRAN:

Zgoraj:

Jelenje tele, portret

Foto Janez Černač, Diana

Spodaj:

Poljski zajčki, tretje leglo v letu

Foto Ivo Napotnik

BARVNA SLIKA NA ZADNJI STRANI — 252. STRAN:

Jež — zaščitene vse leto z odlokom o zavarovanju redkih ali ogroženih živalskih vrst (Ur. list SRS, št. 28/76 ali Lovce, št. 3/77).

Foto Tone Brancelj, Diana

